

ALTINCI ÇAĞIRIŞ
AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
MİLLİ MƏCLİSİNİN
IV SESSİYASI İCLASININ

PROTOKOLU № 31

Milli Məclisin iclas salonu.
6 noyabr 2020-ci il.

İclasa Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin
Sədri Sahibə Qafarova sədrlik etmişdir.

İclasda Milli Məclisin 112 deputatı iştirak etmişdir.

Qeydiyyat	(saat 11.12 dəq.)
İştirak edir	111
Yetərsay	83

İclasın gündəliyinə aşağıdakı məsələlər daxil idi:

1. “Təhsil haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (üçüncü oxunuş).
2. “Peşə təhsili haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (üçüncü oxunuş).
3. Azərbaycan Respublikasının Meşə Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının Torpaq Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsində, “Torpaq islahatı haqqında”, “Torpaq bazarı haqqında”, “Bələdiyyə torpaqlarının idarə edilməsi haqqında”, “Dövlət rüsumu

haqqında”, “Daşınmaz əmlakın dövlət reyestri haqqında” və “Torpaqların dövlət ehtiyacları üçün alınması haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (ikinci oxunuş).

4. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsində və Azərbaycan Respublikasının Ailə Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (ikinci oxunuş).

5. “Hərbi qulluqçuların statusu haqqında”, “Əhalinin sağlamlığının qorunması haqqında”, “Yol hərəkəti haqqında”, “Validəynlərini itirmiş və valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqların sosial müdafiəsi haqqında”, “Avtomobil yolları haqqında”, “Özəl tibb fəaliyyəti haqqında”, “Dövlət qulluğu haqqında”, “Psixiatriya yardımı haqqında”, “Onkoloji yardım haqqında” və “Tütün məmulatlarının istifadəsinin məhdudlaşdırılması haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (ikinci oxunuş).

6. “Tibbi sığorta haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (ikinci oxunuş).

7. “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (birinci oxunuş).

Qeyd. 2020-ci ilin mart ayında Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı COVID-19 koronavirusunun törətdiyi yoluxucu xəstəliyi pandemiya elan etmişdir. Bu pandemiyaya qarşı ölkəmizdə həyata keçirilən tədbirlərlə əlaqədar Milli Məclisin 21 deputatı plenar iclas salonunun lojasında əyləşdiyinə görə əl qaldırmaqla səs vermişdir.

Aşağıdakı məsələlər müzakirə edilmişdir:

Gündəlik haqqında.

Çıxış etmişlər: Sahibə Qafarova, Azər Badamov, Zahid Oruc, Erkin Qədirli, Bəxtiyar Əliyev, Bəhruz Məhərrəmov, Əli Məsimli, Fazil Mustafa

Təklif: Gündəlik qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 11.13 dəq.)

Lehinə 109

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 1

İştirak edir 110

Nəticə: Qəbul edildi

1. “Təhsil haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (üçüncü oxunuş).

Çıxış etmişlər: Sahibə Qafarova, Bəxtiyar Əliyev

Təklif: Qanun qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 11.37 dəq.)

Lehinə 109

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 1

İştirak edir 110

Nəticə: Qəbul edildi

2. “Peşə təhsili haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbay-

can Respublikası qanununun layihəsi haqqında (üçüncü oxunuş).

Çıxış etmişlər: Sahibə Qafarova, Bəxtiyar Əliyev

Təklif: Qanun qəbul edilsin

Səsvərmənin nəticələri (saat 11.38 dəq.)

Lehinə 108

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 1

İştirak edir 109

Nəticə: Qəbul edildi

3. Azərbaycan Respublikasının Meşə Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının Torpaq Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsində, “Torpaq islahatı haqqında”, “Torpaq bazarı haqqında”, “Bələdiyyə torpaqlarının idarə edilməsi haqqında”, “Dövlət rüsumu haqqında”, “Daşınmaz əmlakın dövlət reyestri haqqında” və “Torpaqların dövlət ehtiyacları üçün alınması haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (ikinci oxunuş).

Çıxış etmişlər: Sahibə Qafarova, Tahir Rzayev, Aydın Mirzəzadə, Rauf Əliyev

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda əsas kimi qəbul edilsin

Səsvərmənin nəticələri (saat 11.41 dəq.)

Lehinə 111

Əleyhinə 0

Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	111
Nəticə: Qəbul edildi	

Təklif: 1–3-cü maddələr qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri	(saat 11.44 dəq.)
Lehinə	112
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	1
İştirak edir	113
Nəticə: Qəbul edildi	

Təklif: 4–6-cı maddələr qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri	(saat 11.44 dəq.)
Lehinə	108
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	1
İştirak edir	109
Nəticə: Qəbul edildi	

Təklif: 7–9-cü maddələr qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri	(saat 11.45 dəq.)
Lehinə	112
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	112
Nəticə: Qəbul edildi	

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri	(saat 11.45 dəq.)
-------------------------------	-------------------

Lehinə	108
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	108
Nəticə: Qəbul edildi	

4. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsində və Azərbaycan Respublikasının Ailə Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (ikinci oxunuş).

Çıxış etmişlər: Sahibə Qafarova, Musa Quliyev

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda əsas kimi qəbul edilsin
Səsvermənin nəticələri (saat 11.47 dəq.)

Lehinə	110
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	1
İştirak edir	111
Nəticə: Qəbul edildi	

Təklif: 1-ci maddə qəbul edilsin
Səsvermənin nəticələri (saat 11.47 dəq.)

Lehinə	108
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	1
İştirak edir	109
Nəticə: Qəbul edildi	

Təklif: 2-ci maddə qəbul edilsin
Səsvermənin nəticələri (saat 11.48 dəq.)

Lehinə	112
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	112
Nəticə: Qəbul edildi	

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 11.48 dəq.)

Lehinə	109
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	1
İştirak edir	110
Nəticə: Qəbul edildi	

5. “Hərbi qulluqçuların statusu haqqında”, “Əhəlinin sağlamlığının qorunması haqqında”, “Yol hərəkəti haqqında”, “Validəynlərini itirmiş və valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqların sosial müdafiəsi haqqında”, “Avtomobil yolları haqqında”, “Özəl tibb fəaliyyəti haqqında”, “Dövlət qulluğu haqqında”, “Psixiatriya yardımı haqqında”, “Onkoloji yardım haqqında” və “Tütün məmulatlarının istifadəsinin məhdudlaşdırılması haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (ikinci oxunuş).

Çıxış etmişlər: Sahibə Qafarova, Ziyafət Əsgərov, Vüqar Bayramov, Aqil Abbas, Siyavuş Novruzov, Əhliman Əmiraslanov

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda əsas kimi qəbul edilsin
Səsvermənin nəticələri (saat 12.05 dəq.)

Lehinə	107
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	107

Nəticə: Qəbul edildi

Təklif: 1, 2-ci maddələr qəbul edilsin
Səsvermənin nəticələri (saat 12.06 dəq.)

Lehinə	106
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	1
İştirak edir	107

Nəticə: Qəbul edildi

Təklif: 3, 4-cü maddələr qəbul edilsin
Səsvermənin nəticələri (saat 12.06 dəq.)

Lehinə	106
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	106

Nəticə: Qəbul edildi

Təklif: 5, 6-cı maddələr qəbul edilsin
Səsvermənin nəticələri (saat 12.07 dəq.)

Lehinə	108
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	108

Nəticə: Qəbul edildi

Təklif: 7, 8-ci maddələr qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.07 dəq.)

Lehinə 104

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 1

İştirak edir 105

Nəticə: Qəbul edildi

Təklif: 9, 10-cu maddələr qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.08 dəq.)

Lehinə 108

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 0

İştirak edir 108

Nəticə: Qəbul edildi

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.08 dəq.)

Lehinə 107

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 0

İştirak edir 107

Nəticə: Qəbul edildi

6. “Tibbi sığorta haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (ikinci oxunuş).

Çıxış etmişlər: Sahibə Qafarova, Əhliman Əmiraslanov

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda əsas kimi qəbul edilsin
Səsvermənin nəticələri (saat 12.10 dəq.)
Lehinə 108
Əleyhinə 0
Bitərəf 0
Səs vermədi 0
İştirak edir 108
Nəticə: Qəbul edildi

Təklif: Layihə qəbul edilsin
Səsvermənin nəticələri (saat 12.10 dəq.)
Lehinə 105
Əleyhinə 0
Bitərəf 0
Səs vermədi 2
İştirak edir 107
Nəticə: Qəbul edildi

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda qəbul edilsin
Səsvermənin nəticələri (saat 12.11 dəq.)
Lehinə 109
Əleyhinə 0
Bitərəf 0
Səs vermədi 0
İştirak edir 109
Nəticə: Qəbul edildi

7. “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (birinci oxunuş).

Çıxış etmişlər: Sahibə Qafarova, Kamal Cəfərov, Fazil Mustafa, Elşad Mirbəşir, Etibar Əliyev, Eldar Quliyev,

Siyavuş Novruzov, Tahir Mirkişili, Erkin Qədirli

Təklif: Layihə birinci oxunuşda qəbul edilsin	
Səsvermənin nəticələri	(saat 12.52 dəq.)
Lehinə	107
Əleyhinə	1
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	108
Nəticə: Qəbul edildi	

Azərbaycan Respublikası
Milli Məclisinin Sədri

Sahibə Qafarova

MİLLİ MƏCLİSİN İCLASI

6 noyabr 2020-ci il. Saat 11.

*Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin Sədri
Sahibə Qafarova sədrlik edir*

Sədrlik edən. Xoş gördük, hörmətli deputatlar, hörmətli media nümayəndələri!

Hörmətli həmkarlar, Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin Ali Baş Komandanı İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ordumuzun və xalqımızın Qarabağ uğrunda qurtuluş savaşı həlledici mərhələyə daxil olmuşdur. Erməni vandalizminin dəhşətlərini yaşamış torpaqlarımızın böyük bir hissəsi uğurlu hərbi əməliyyatlar nəticəsində işğaldan azad edilmişdir. Bu gün Füzuli, Cəbrayıl, Zəngilan, Qubadlı şəhərlərində, 3 qəsəbədə, 200-dən çox kənddə yenidən Azərbaycan bayrağı dalğalanır.

Azərbaycan Ordusu özünün möhtəşəm qələbələri ilə dünya hərbi tarixinə yeni şanlı səhifələr yazır. Silahlı Qüvvələrimizin kompleks inkişafı və modernləşdirilməsi ilə bağlı son 17 ildə həyata keçirilən hərbi siyasətin səmərəliliyi döyüş meydanında təcəssümünü tapır.

Hərbi əməliyyatların aparıldığı 1 ay 10 günlük müddət

göstərir ki, Azərbaycan Ordusu mümkün olmayanı etməyə qadirdir. Düşmənin uzun illər ərzində qurduğu, keçilməz hesab edilən müdafiə xətləri yarılmış, Ermənistanın hava hücumundan müdafiə sistemi və hərbi hava qüvvələri sıradan çıxarılmışdır. İşğalçı qüvvələrə ağır zərbələr endirilir, onların çoxlu sayda canlı qüvvəsi və hərbi texnikası məhv edilir.

Xalqımızın haqq işinə göstərilən beynəlxalq dəstək də artır. Qədim Qarabağ torpağında xeyirlə şərin qarşı-qarşıya gəldiyini getdikcə daha çox insan dərindən başa düşür. Tarixin yanlış tərəfində yer tutan erməni şovinizmi öz havadarları ilə birlikdə bir əsrdən artıq dövrdə xalqımıza qarşı apardığı informasiya müharibəsində sarsıdıcı zərbələr alır.

Xüsusilə vurğulamaq istəyirəm ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin, demək olar, hər gün xarici ölkələrin mötəbər kütləvi informasiya vasitələrinə müsahibələr verməsi, bölgədə cərəyan edən hadisələr, dövlətimizin beynəlxalq hüquqa əsaslanan mövqeyi barəsində məlumatları dünya ictimaiyyətinə çatdırması, erməni faşizminin insana zidd mahiyyətini ifşa etməsi bu baxımdan müstəsna və həlledici rol oynayır.

Azərbaycanın haqq işi uğrunda mübarizə apardığını, bütün vasitələrdən istifadə edərək ərazi bütövlüyünü bərpa edəcəyini söyləyən möhtərəm Prezidentimiz yorulmaz və məqsədyönlü fəaliyyəti ilə hər kəsə, o cümlədən biz deputatlara da nümunə göstərir.

Mən əminəm ki, Azərbaycan Ordusunun zəfər yürüşünün uğurla başa çatacağı, ölkəmizin bütün ərazisində sülhün bərpa ediləcəyi gün uzaqda deyil. Tezliklə Azərbaycan bayrağı Qarabağın incisi və tacı olan Şuşada, həmçinin Laçında, Xankəndidə, digər şəhər və kənd-

lərimizdə yüksələcəkdir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin dediyi kimi, “Biz haqq yolundayıq, biz qalib gəlirik, zəfər çalırıq və biz öz torpaqlarımızı geri alacağıq, ərazi bütövlüyümüzü bərpa edəcəyik!

...Yaşasın Azərbaycan Ordusu! Qarabağ Azərbaycandır!” *(Alqışlar.)*

Hörmətli həmkarlar, indi isə xahiş edirəm, qeydiyyatdan keçək.

Qeydiyyat	(saat 11.12 dəq.)
İştirak edir	92
Yetərsay	83

Şakir müəllim, Siz də məlumat verin. Dəqiq məlumat verin. Hamı əlini qaldırmadı, mən göürdüm. Dəqiq məlumat olsun.

Ş.Şabanov, *Milli Məclis Aparatının Milli Məclisin, komitələrin və komissiyaların işinin təşkili şöbəsi müdirinin müavini.*

Qeydiyyatdan 19 nəfər keçib.

Sədrlik edən. Çox sağ olun. İclasımıza başlaya bilərik.

Hörmətli həmkarlar, bilirsiniz ki, gündəliyə 7 qanun layihəsi daxil edilib. Xahiş edirəm, gündəliyin qəbul olunmasına münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 11.13 dəq.)
Lehinə	90
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	1
İştirak edir	91
Nəticə: Qəbul edildi	

Şakir müəllim, Siz də məlumat verin.

Ş.Şabanov. Lehinə 19 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun. Gündəlik qəbul edildi.

Hörmətli həmkarlar, gündəmdə olan məsələlər və ya gündəliyin məsələləri ətrafında müzakirə aparmağa ehtiyac varmı? Varsa, yazılın. Nəzərinizə çatdırım ki, bu gün 30 dəqiqə ayrılacaq. Pandemiya dövrünü nəzərə alaraq, vaxtımızı artırmayacağıq – 30 dəqiqə.

Azər Badamov. Azər müəllim, buyurun.

A.Badamov. Təşəkkür edirəm, hörmətli Sahibə xanım. İki vacib məsələyə münasibət bildirmək istəyirəm. Bu gün 41-ci gündür ki, müzəffər ordumuz torpaqlarımızı işğaldan azad edir və xalqımıza qələbə sevincini yaşadır. Hər gün yeni yüksəkliklər nəzarətimizə keçir, yeni yaşayış məntəqələri işğaldan azad olunur və xalqımız Ali Baş Komandanımızdan işğaldan azad olunan yeni yaşayış məntəqələrinin adlarını eşitmək arzusu ilə yaşayır. Bu xoş gözləntiləri və qələbə xəbərini bizə yaşadan ordumuzun əsgər və zabitləridir. Əsgərlərimiz və zabitlərimiz döyüş meydanında qəhrəmanlıq göstərərək öz həyatlarını təhlükə altına atıb bu qürurlu və haqq işimizi görür. Müharibə bitəndən sonra əsgərlərimizin şücaətlərini təsvir edən əsərlər yazılacaq, filmlər çəkiləcəkdir. Bu gün isə müəyyən yüksəkliklərin və yaşayış məntəqələrinin işğaldan azad edilməsində fərqlənərək xüsusi qəhrəmanlıq göstərmiş əsgər və zabitlərimizin döyüş meydanında, səngərlərdə təltif edilməsi məsələsinin təşkil olunmasını vacib hesab edirəm. Bu, orden və medallarla təltif edilmə, hərbi rütbələrin artırılması şəklində ola bilər. Düşünürəm ki, belə təltiflər ordumuzun döyüş əzmini daha da artırır və əsgərlərimizin döyüş ruhu daha da yüksəlir.

Son günlər koronavirusa yoluxanların və dünyasını də-

yişənlərin dinamikasında artım müşahidə olunur. Biz yaddan çıxartmamalıyıq ki, ön cəbhədə əsgərlərimizin qələbələri nə qədər vacibdirsə, arxa cəbhədə də koronavirusa qarşı mübarizədə həmrəy olmaq, sıx birləşmək bir o qədər vacibdir. Döyüş meydanından gələn qələbə xəbərlərinin sevinci insanlarımızda ictimai sosial məsuliyyəti azaltmamalıdır. Əksinə, biz daha məsuliyyətli olmalı və arxa cəbhədə koronavirusa qalib gəlməliyik. Ona görə də düşünürəm ki, koronavirusa qarşı mübarizədə insanlarda sosial məsuliyyəti artıracaq tədbirlər daha da sərtləşdirilməli, tələblər daha da artırılmalıdır. Tibbi maskanın taxılması nəinki ictimai qapalı məkanlarda, hətta insanların sıx olduğu açıq məkanlarda, küçələrdə məcburi xarakter daşmalıdır. Həm də qaydalara riayət olunmasına müvafiq qurumların nəzarəti gücləndirilməlidir. Biz anlamalıyıq ki, tibbi maska inzibati cəzadan yayınmaq üçün vasitə kimi yox, özümüzün və cəmiyyətimizin sağlamlığının qorunması üçün vacibdir. Biz bu məsələyə məsuliyyətsiz yanaşmaqla həm öz həyatımızı risk altına atırıq, həm də dəyərli tibb personalını məşğul etməklə əlavə dövlət büdcəsi vəsaitlərinin xərclənməsinə yol açmış oluruq. Ona görə də bir daha bu yüksək tribunadan insanlara müraciət edərək TƏBİB-in müəyyən etdiyi qaydalara hamılıqla riayət etmək üçün çağırış edirəm.

Sonda isə 9 noyabrda üçrəngli dövlət bayrağımızın Xankəndidə və Şuşada dalğalanmasını görmək arzusu ilə diqqətinizə görə təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Çox sağ olun. Zahid Oruc. Zahid müəllim, buyurun. Hazırlaşsın yuxarıdakı cərgədən Erkin Qədirlisi.

Z.Oruc. Hörmətli Sədr, hörmətli Məclis üzvləri. Mən sizin diqqətinizi son günlər Vyanada, Avstriyada, ondan öncə isə Fransada baş vermiş terror hadisələrinə cəlb et-

mək istəyirəm. Bir qədər açıq hava məkanında, küçədə bu şəkildə aşkarlıqda terror yeni dövr hadisəsi deyil. Biz keçmişdə buna bənzər situasiyalara görmüşük. Lakin hadisənin üzərindən heç bir saat keçməmiş Ermənistanın siyasi-hərbi rəhbərliyinin seçdiyi ritorika bizi dərinədən düşünməyə vadar edir. Xatırlatmaq istəyirəm ki, bundan öncə, yəni Ermənistan–Azərbaycan arasındakı bu müharibənin başladığı müddət ərzində guya ölkəmizin Yaxın Şərqdən hansısa döyüşçüləri istifadə etməsi haqqında iddiaların davamı olaraq beynəlxalq aləmdə göstərilməsi üçün, o cümlədən Rusiyada, Çeçenistanda oktyabrın 5-də hansısa bir hadisənin qarşısının alındığı ilə bağlı məlumatlar yayıldı. Ardınca oktyabrın 13-də Volqoqradada, daha sonra Xabarovskdakı hadisələr göstərildi. Bunların hamısında paralel, sinxron olaraq Ermənistan baş nazirinin paylaşmaları oldu. Onların hamısı qorunub saxlanılır.

Gördüyünüz kimi, Türkiyə, İslam dünyası əleyhinə mövqelər özünü göstərməkdədir. Bunlar vahid bir zəncirin halqalarıdır. Mən hesab edirəm ki, burada, əlbəttə, çox təəssüflər olsun, Fransada da başlıca məqsəd Türkiyə, İslam dünyası əleyhinə söylənilən fikirlərlə belə bir kontekst, tablo yaradılmasına çalışılır ki, kimlərsə Türkiyədən, o cümlədən İslam dünyasından, bir sıra hallarda isə Azərbaycandan terror mənzərəsi düzəldib, guya ona qarşı birləşmək istəyirlər.

Başqa bir məqsəd Rusiya–Türkiyə münasibətlərinə, o cümlədən digər dövlətlərlə, yəni Qərb dövlətləri ilə Türkiyə münasibətlərinə zərbə vurmaqdır. Ancaq son 100 ildə heç bir dövlət, o cümlədən Ermənistan nə Türkiyənin, nə də Azərbaycanın adının bir terror birliyi, terror təşkilatı ilə bağlılığını göstərə bilməz. Amma Azərbaycan və Türkiyə, eləcə də digər dövlətlər, o cümlədən elə Fransa

Orli hava limanında baş verən hadisələr üzərindən erməni terrorizmi haqqında, necə deyərlər, yüzillik böyük bir salnamə təqdim edə bilər.

Mən istəyirəm diqqətinizə onu da çatdırım, Ermənistanın hərbi rəhbərliyi sırasında Vladimir Paqosyan adlı şəxs, yüksək rütbəli bir nümayəndə bəyan edir ki, Almaniyaya ötən əsrin 30-cu illərinin Almaniyası kimi davranır və biz ondan qisas alacağıq. Bu bəyanatlar bir daha sübut edir ki, Ermənistan hərbi meydanında məğlub olduğuna görə müstəvini dəyişmək, yeni miqyas almaq, hibrid müharibəni terror vasitələri ilə aparmaq niyyətindədir. Biz bunu qətiyyətlə pisləyirik və bəyan edirik ki...

Sədrlik edən. Çox sağ olun, Zahid müəllim. Erkin Qədirli, buyurun.

E.Qədirli. Çox sağ olun, xanım Sədr. Hörmətli millət vəkilləri, ordumuzun yaxın zamanda qələbə çalacağına artıq şübhə yoxdur, zətən heç zaman da olmayıb. Sadəcə, biz əvvəllər də buna inanırdıq, bu gün isə əminik. Ona görə indidən qələbədən sonrakı dönməni düşünməliyik.

Bu yaxınlarda Prezidentin çox gözəl və ədalətli bir təşəbbüsü oldu, şəhidlərin bank kreditləri silindi. Səfərbərliyə alınmışlar və onların ailə üzvləri tərəfindən ona oxşar digər bir xahiş də var. Nədir bu xahiş? Onlar xahiş edirlər ki, səfərbərliyə alındıqları dönmədə bank kreditlərini ödəmək imkanları yoxdur, o bank kreditləri silinməsin, sadəcə, dondurulsun. Yəni onlar sağ-salamat qayıdıandan sonra, – inşallah bu olacaq, – səfərbərliyə alındıqları vaxta olan borcları qaytarmağa başlasınlar, yəni o yığılmasın. Nəinki faiz və ya cərimə, əsas borc dondurulsun. Güman edirəm ki, bu, çətin olmayacaq, bunun həll yolu tapıla biləcək. Səfərbərliyə alınmışların buna həm mənəvi, həm də hüquqi haqqı çatır. Mənəvi haqla hər

şey aydındır, hüquqi haqqı da izah etmək çətin deyil.

Bilirsiniz ki, insanların istəyindən asılı olmayan hərəkət və hərəkətsizliklər var. Onları 3 yerə bölmək olar: vəzifələr, öhdəliklər və borclar. Vəzifə insanın üzərinə qanunla qoyulur, öhdəliyi insan özü öz üzərinə götürür, borclar isə nə qoyulur, nə də götürülür, onlar yaranır, vəziyyətdən doğur. Məsələn, valideynlik borcu. Valideyn oldun, övladını tərbiyələndirməlisən. Vəzifələrdən və öhdəliklərdən fərqli olaraq borclar qarşılıqlı deyil, qaytarılma şərti ilə yaranır. Yəni sən valideyn olaraq övladını tərbiyələndirirsən, amma övladının həmin anda sənə o borcunu qaytarmaq imkanı olmur. Böyüyəndə sənə qayğına qalmaq borcu var, yəni qarşılıqlı deyil, qaytarmaq şərti ilə.

Bəzi borclar isə qaytarıla bilmir. Onlar ötürülə bilir. Məsələn, mədəni irsi qorumaq borcu. Biz bizdən öncəki nəslə o borcu qaytara bilmərik, amma bizdən sonrakı nəsillərə ötürə bilərik. Tək bir borc var ki, onu nə ötürmək, nə də qaytarmaq olur. O da vətəni müdafiə etmək borcudur. Konstitusiyanın 76-cı maddəsində elə də yazılıb. Bu borcu yerinə yetirmişlər və yaxud yerinə yetirməkdə olanlar başqa borcları düşünməməlidirlər, başqa borclarla yüklənməməlidirlər. Onlar vətəni müdafiə edən zaman düşünməməlidirlər ki, uşaqlarına kim baxacaq, valideynlərinin qayğısına kim qalacaq və ya bankdakı krediti necə qaytaracaq. Ona görə vaxtımı...

Sədrlik edən. Çox sağ olun. Fazil Mustafa. Fazil müəlim, buyurun.

F.Mustafa. Hörmətli xanım Sədr, hörmətli millət vəkilləri! Allahın köməyi ilə yaxın zamanlarda Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi altında Azərbaycan xalqı, Azərbaycan dövləti Dağlıq Qarabağı terrorçulardan təmizləyərək Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü bərpa

edəcək. Amma bir şeyi unutmamalıyıq ki, bölgəmizdə Ermənistan adında bir dövlət hələ mövcud olaraq qalacaqdır və bizi də özünün terrorçu və digər fəaliyyətləri ilə məşğul edəcəkdir. Ona görə də biz təkcə Dağlıq Qarabağ problemini həll etmək ilə yetinməməliyik. Gələcəkdə Ermənistan ilə ona problemlər yaratmaq istiqamətində də siyasətimizi indidən müəyyənləşdirməliyik.

Bu günlərdə Türkiyədə Ağrı bələdiyyə başkanı belə bir təşəbbüslə çıxış edib. Ağrı dağını Azərbaycan və Türkiyə bayraqları ilə elektron formada bəzəyərək, birbaşa İrəvan istiqamətində onu yönləndirərək oradan görünməsini təmin edib. Bu, bizim üçün çox anlamlıdır. Biz bu ideyaya dəstək verməliyik və orada bunu qalıcı eləməliyik. Biz ermənilərin, ümumiyyətlə, bu militarist düşüncəsini formalaşdıran Ararat dağı ideyasını gözdağına çevirməyi özümüz üçün bir hədəf olaraq görməliyik və Ermənistanı bu mənəvi basqı altında saxlamalıyıq, necə ki, Şuşanın işğaldan azad olunması, Xocalının azad olunması bizim mənəvi bir qələbəmiz olacaq. Eyni zamanda da, Ararat dağının, onların təbirincə desək, bizim Ağrı dağının onlara gözdağına çevrilməsini də mütləq təmin eləməliyik.

İkinci bir məsələ. Bizdə tez-tez terminologiyada ikinci Qarabağ savaşı ifadəsi işlənir. Biz bu kimi məsələlərdə qətiyyənlə unutmamalıyıq ki, bu, üçüncü Qarabağ savaşıdır. Mən hesab edirəm ki, bunu diqqətdə saxlamalıyıq. Biz bütün məsələlərdə cümhuriyyət varisliyi ideyasını qorumaalıyıq. Xatırlayırsınızsa, XI Qızıl Ordu Azərbaycanı işğal edəndə səbəblərdən biri də o göstərilirdi ki, Azərbaycan Ordusunun əsas hissələri Qarabağda savaş aparırdılar və ona görə də onları buraya köçürmək mümkün olmadı. Qarabağda o zaman Andronikin və başqalarının dəstələri-

nə qarşı Xosrov bəy Sultanovun, sonradan Nuru Paşanın rəhbərliyi altında Azərbaycan Ordusu çox böyük savaşı vermişdi. Ona görə də bu, bizim üçüncü Qarabağ savaşı-mız kimi xarakterizə olunmalıdır. Terminologiyada bu cür məsələlər vacibdir.

Üçüncü təklifim nədir? Təklifim, əsasən, televiziyalara-dır. Bunu qanunvericilikdə dəyişməyə ehtiyac yoxdur; qa-nunvericilik ümumi qaydaları müəyyən edir. Bütün Tür-kiyə türkcəsindən, Anadolu türkcəsindən tərcümə vasitəsi ilə olan dublyajlar televiziya efirindən yığışdırılmalıdır. Artıq türkdən türkə tərcümə anlayışı Azərbaycanda aradan qalxmalıdır. Xüsusi ilə də bu hadisələrin mənası onu ifadə edir. Diqqətinizə görə sağ olun.

Sədrlik edən. Çox sağ olun. Bəxtiyar Əliyev. Bəxtiyar müəllim, buyurun. Sonra isə yuxarı cərgədən Bəhrüz Məhərrəmov hazırlaşsın.

B.Əliyev. Çox sağ olun, Sahibə xanım. Mən də Sizin fikirlərinizlə tam şərikəm. Bu günlər Azərbaycanda xalq-ordu vahid birliyi vahid komandanlıq altında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə işğal altında olan torpaq-larımızı BMT Təhlükəsizlik Şurasının müvafiq qətnamə-lərinə uyğun olaraq azad edir və biz hamımız əminik ki, müzəffər Azərbaycan Ordusu tezliklə Azərbaycan dövləti-nin ərazi bütövlüyünü və suverenliyini bərpa edəcək. Bu günlər Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İl-ham Əliyev xarici ölkələrin televiziyaalarına verdiyi müsahibələrində Azərbaycan dövlətinin siyasətini və baş verən hadisələri çox aydın şəkildə dünya ictimaiyyətinə çatdırır, Azərbaycanın ünvanına səslənən xoşagəlməz fikirlərə tam aydınlıq gətirir və bir daha göstərir ki, Azər-baycan, ümumiyyətlə, terrorçulara qarşı mübarizədə

həmişə ön sırada dayanıb.

Mən bir faktı diqqətə çatdırmaq istəyirəm. 2001-ci ilin sentyabr ayında Amerikada terror hadisəsi baş verəndə Avropa Şurası Parlament Assambleyasında Avropa ölkələri hələ susanda, bu məsələyə münasibət bildirməyəndə nümayəndə heyətinin o vaxtkı rəhbəri cənab İlham Əliyev məsələ qaldırdı və dedi ki, biz bu məsələdə susmalı deyilik, terrorçuluğa qarşı mübarizədə qüvvələrimizi səfərbər etməliyik. Görün, bu sözlər hələ o vaxt deyilmişdi və Azərbaycan xalqının, dövlətinin iradəsi ortaya qoyulmuşdu.

Bu günlər Azərbaycan Respublikası Prokurorluğunun terrorçuluğa və terrorçulara qarşı cinayət işləri qaldırması çox təqdirəlayiq haldır. Hesab edirəm ki, bu işlər davam etdirilməlidir, beynəlxalq ictimaiyyətə çatdırılmalıdır.

Digər bir vacib məsələ. Bizim işğal altında olan ərazilərimiz azad edildikcə görürük ki, bütün kəndlərimiz, qəsəbələrimiz, şəhərlərimiz, mədəniyyət abidələrimiz, təbiətimiz darmadağın edilmişdir. Ona görə, hesab edirəm ki, bu məsələ ilə bağlı sənədləşmə aparılmalıdır, cinayət işləri qaldırılmalıdır və mətbuat vasitəsi ilə bütün dünyaya ermənilərin hansı vandallıqları həyata keçirdikləri nümayiş etdirilməlidir.

Bu günlər onlar Azərbaycanın ünvanına əsassız ittihamlar səsləndirirlər. Amma fakt göz qarşısındadır. Ona görə, hesab edirəm ki, bu məsələlərin üzərindən keçmək olmaz. Bu işdə əli olmuş bütün insanlar cinayət məsuliyyətinə cəlb edilməli və torpaqlarımız azad edildikdən sonra onlar haqqında tədbirlər görülməlidir. Diqqətinizə görə təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Sağ olun. Bəhruz Məhərrəmov. Buyurun, Bəhruz müəllim.

B.Məhərrəmov. Hörmətli Sədr, hörmətli həmkarlar, əziz media mənsuqları. Bir neçə gün əvvəl İranın Ali dini lideri cənab Ayətullah Xamneyi bəyanat verdi və Azərbaycan torpaqlarının Ermənistan tərəfindən işğalına son qoyulmasına dair çağırış etdi. Əlbəttə ki, bu çağırış alqışlanmalıdır və buna görə İranın Ali dini liderinə təşəkkür edirik. Lakin nəzərə alaq ki, bu, İranın Azərbaycana – bizə lütfü deyil. Bu, beynəlxalq hüququn tələbidir. Cənab ali lider bu çıxışı ilə Azərbaycanı yox, beynəlxalq hüququ müdafiə etmiş oldu. Çünki Ermənistanın işğal etdiyi Azərbaycan torpaqlarından çıxması tələbi BMT Təhlükəsizlik Şurasının, BMT Baş Assambleyasının, AŞPA-nın, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsinin və digər onlarca təsisat sayə bilərik ki, onların qərarlarında, qətnamələrində əksini tapıb. Bunun əksini söyləmək beynəlxalq hüquqa hörmətsizlik olardı. Yəni bu bəyanat Azərbaycandan çox beynəlxalq hüquqa sadıqlıq nümayiş etdirir. Amma istənilən halda bizim üçün müsbət bir haldır.

Bu halın Azərbaycana dəstək kimi qiymətləndirilməsinə gəlincə, əvvəlcə ondan başlayaq ki, İran Ermənistan üçün “nəfəs borusu”dur. Təəssüf ki, Ermənistana silah-sursat daşınmasının böyük qismi məhz İran ərazisindən həyata keçirilir. Habelə, Ermənistanda yanacaq təminatının reallaşmasında İranın töhfəsi danılmazdır. Əlbəttə, biz iki dövlət arasında münasibətlərə qarışa bilmərik. Bu, onların suveren hüququdur. Lakin bu tərəflərdən biri təcavüzkardırsa, işğalçıdırsa, İranın təcavüzkara yardımını gərək təcavüzə yardım, təcavüzkarla əməkdaşlıq kimi qiymətləndirsin.

Elə bu çıxışda anlaşılmaz qalan daha bir məqam İranın Ali dini liderinin bölgədə, müharibə zonasında terrorçulardan danışması oldu. Mən inanmaq istəyirəm ki, İranın Ali

dini lideri terrorçular dedikdə Rusiya və Fransa tərəfindən yayılmış feyk xəbərlərə istinad etmir. O, terrorçu dedikdə bir qismi məhz zamanında İran üzərindən Ermənistana və Qarabağa keçmiş PKK, ASALA və digər terror təsisatlarını nəzərdə tutur və onları həm bölgə, həm də İran üçün təhdid hesab edir. Məncə, İran kimi böyük ənənəsi olan bir dövlətin rəhbəri bunu açıq formada deyə bilərdi və bu mənada müəyyən açıqlamaları gözləyirik. Təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Əli Məsimli. Əli müəllim, buyurun.

Ə.Məsimli. Çox sağ olun, hörmətli Sədr. Artıq 41-ci gündür ki, şanlı ordumuz gündə Azərbaycanın 5-6 yaşayış məntəqəsini düşməndən azad edir. Üst-üstə götürəndə bu, 200-dən artıqdır. Qarşıdan 9 noyabr Dövlət Bayrağı Günü və 12 noyabr Konstitusiya Günü gəlir. Arzu edirik ki, şanlı ordumuz həmin o möhtəşəm günlərə də daha böyük töhfələrini versin. Şuşa və digər ərazilərimiz də işğaldan azad olunsun, inşallah.

Azərbaycan cəmiyyəti də orduya dəstəyini gündəngünə artırır. Təkcə onu qeyd etmək kifayətdir ki, Milli Məclis qarışıq bütün dövlət qurumlarının bir aylıq maaşlarını bilavasitə Silahlı Qüvvələrə Yardım Fonduna keçirməsi buna bariz nümunədir. Bir sıra özəl sektorlar da bu təşəbbüsə qoşulub. Biz onları alqışlayırıq. Bu fonda üst-üstə haradasa 200 milyon manatdan çox və 11 milyon dollardan artıq vəsait, 1 ay ərzində isə bütün vəsaitləri üst-üstə gələndə 100 milyon manatdan çox vəsait daxil olub. Bu da Azərbaycan cəmiyyətinin orduya olan münasibətinin, qələbəyə olan inamının, Ali Baş Komandana olan inamının bariz nümunəsidir.

Amma çox təəssüflə qeyd etmək istəyirik ki, özəl sektor hələ bütövlükdə bura qoşulmayıb. Özəl sektordan kim bu proseslərə qoşulubsa, məsələn, bankların şəhid ailə-

lərinin kreditlərinin silinməsi istiqamətində atdığı addımı biz dəstəkləyirik. Amma bunu tam hesab etmirik. Ona görə ki, şəhid ailələrinin kredit borclarının silinməsi ilə yanaşı, döyüşdə iştirak edənlərin ailələrinin də borcları varsa, onlara da güzəşt edilməsini vacib hesab edirik. Eyni zamanda, həmin insanların tək-cə kredit borcu deyil, digər borcları da var. Bu istiqamətdə də bir sıra şirkətlər, mən ad çəkib reklam etmək istəmirəm, çox vacib addımlar atır. Biz onları da alqışlayırıq.

Amma çox təəssüflər olsun ki, Azərbaycanda milyonlar qazanan bir sıra şirkətlər “Qarabağ Azərbaycandır!” ifadəsini öz səhifəsinə yazmaqdan qorxurlar. Qarabağ azad olacaq, biz buna əminik. Həmin şirkətlərin – həm daxili, həm də xarici şirkətlərin şansları da artacaq. Belə bir şəraitdə onların indikindən qat-qat artıq qazanmaq imkanları olacaq. Amma bu günlər “Qarabağ Azərbaycandır!” ifadəsini öz səhifələrində yazmağa qorxanlar o zaman nə üzlə Azərbaycan cəmiyyətinin üzünə baxacaqlar? Ona görə seçim etmək lazımdır. Müharibədən sonra məhz Azərbaycana dəstək verən xarici şirkətlər birbaşa bacarmırlarsa, şəhid ailələrinə dəstək versinlər və gələcəkdə də bunlara üstünlük verilməsini vacib hesab edirik. Qələbə bizimdir! Hamınıza uğurlar arzulayıram. Sağ olun.

Sədrlik edən. Çox sağ olun. Müzakirələri kəsirik, vaxtımız bitdi. Təşəkkür edirəm. Çıxış etmək istəyənlər, kim yazılıbsa, öz çıxışlarını yazılı surətdə katibliyə verə bilərlər.

Hörmətli həmkarlar, gündəliyin məsələlərinə keçirik. Gündəliyin ilk 2 məsələsi üçüncü oxunuşda olan qanun layihələridir. Üçüncü oxunuşun tələblərini, mən əminəm ki, hamımız yaxşı bilirik.

Beləliklə, gündəliyin 1-ci məsələsi “Təhsil haqqında”

Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsidir. Məsələyə dair məlumat vermək üçün mən Elm və təhsil komitəsinin sədri Bəxtiyar Əliyevə söz verirəm. Bəxtiyar müəllim, buyurun.

B.Əliyev, Milli Məclisin Elm və təhsil komitəsinin sədri.

Hörmətli Sədr, hörmətli deputatlar. “Təhsil haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının qanun layihəsi ikinci oxunuşda Milli Məclisdə müzakirə edilərkən deputat həmkarlarımdan Rauf Əliyev, İltizam Yusifov, Etibar Əliyev, Sabir Rüstəmxanlı və Aqiyə Naxçıvanlı çıxış etmişlər. Bütün deputatlar qanun layihəsini tam dəstəkləmişlər. Bilavasitə qanun layihəsi ilə bağlı heç bir əlavə, təklif, dəyişiklik səsləndirilməmişdir. Komitədə qanun layihəsi üçüncü oxunuşa hazırlanan zaman da komitəyə heç bir əlavə, təklif, düzəliş daxil olmamışdır. Komitə qanun layihəsini olduğu kimi plenar iclasa tövsiyə etmişdir.

Amma ikinci oxunuşda deputat həmkarlarımla fikirləri bilavasitə digər məsələ ilə bağlı olubdur. Bu, Nazirlər Kabinetinin 2003-cü ildə təsdiq etdiyi “Xarici dövlətlərin ali təhsil sahəsində ixtisaslarının tanınması və ekvivalentliyinin müəyyən edilməsi (nostrifikasiyası) Qaydaları” ilə bağlı idi. Təbii ki, bu qanun layihəsini biz qəbul etdikdən sonra həmin qaydalar da dəyişiləcəkdir və bu qanunun əsas məqsədlərindən biri də elə bundan ibarətdir. Ona görə, xahiş edirəm, qanun layihəsinə səs verəsiniz. Diqqətinizə görə təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, Bəxtiyar müəllim.

Çıxış etmək istəyən yoxdur. Ona görə də xahiş edirəm, qanun layihəsinin üçüncü oxunuşda qəbul edilməsinə münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 11.37 dəq.)
Lehinə	88
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	1
İştirak edir	89
Nəticə: Qəbul edildi	

Şakir müəllim, sizdə vəziyyət necədir?

Ş.Şabanov. Lehinə 21 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, qanun layihəsi üçüncü oxunuşda qəbul edildi.

Hörmətli həmkarlar, indi isə gündəliyin növbəti məsələsinə keçirik. Bu, 2-ci məsələdir. “Peşə təhsili haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsidir. Bəxtiyar müəllim, mən Sizə söz vermək istəyirəm. Buyurun, qanun layihəsini təqdim edin.

B.Əliyev. Çox sağ olun, Sahibə xanım. “Peşə təhsili haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi ikinci oxunuşda müzakirə edilərkən heç bir təklif daxil olmamışdır. Qanun layihəsi olduğu kimi Milli Məclisin plenar iclasında üçüncü oxunuşa tövsiyə edilmişdir. Xahiş edirəm, səs verəsiniz. Diqqətinizə görə təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Çox sağ olun. Hörmətli həmkarlar, qanun layihəsinə münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 11.38 dəq.)
Lehinə	88
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	1

Şakir müəllim, məlumat verin.

Ş.Şabanov. Lehinə 20 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, qəbul edildi.

Hörmətli həmkarlar, gündəliyin növbəti 4 məsələsi ikinci oxunuşda olan qanun layihələridir. Gündəliyin 3-cü məsələsi Azərbaycan Respublikasının Meşə Məcəlləsində, Torpaq Məcəlləsində, Mülki Məcəlləsində, “Torpaq islahatı haqqında”, “Torpaq bazarı haqqında”, “Bələdiyyə torpaqlarının idarə edilməsi haqqında”, “Dövlət rüsumu haqqında”, “Daşınmaz əmlakın dövlət reyestri haqqında” və “Torpaqların dövlət ehtiyacları üçün alınması haqqında” qanunlarda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsidir. Layihəni təqdim etmək üçün Aqrar siyasət komitəsinin sədri Tahir Rzayevə söz verirəm. Tahir müəllim, buyurun.

T.Rzayev, Milli Məclisin Aqrar siyasət komitəsinin sədri.

Sağ olun, hörmətli Sədr. Təqdim olunmuş qanunlara dəyişikliklər deputatlarımız tərəfindən dəyərləndirilmiş və birinci oxunuşda qanunlara edilmiş dəyişikliklər barədə elə ciddi bir təklif, irad bildirilməmişdir. Ancaq hörmətli Sabir Rüstəmxanlı qanunda olan 2 ifadənin dəyişdirilməsini təklif etmişdir. Onlardan biri “torpaqla möhkəm bağlı olan, ondan ayrılı bilməyən” ifadəsinin “torpaqdan qoparıla bilməyən” ifadəsi ilə əvəz olunmasıdır ki, bu da eyni məqsədlər daşıyır. Elə bilirəm ki, bunun dəyişdirilməsinə ehtiyac yoxdur.

İkinci təklif “çoxillik əkmələr” ifadəsi barədə idi. Bu ifadənin təkmilləşdirilməsi təklif olundu. Ancaq yeni mətndən həmin ifadə çıxarılmışdır. Ona görə də elə bilirəm ki, layihəyə səs vermək daha müvafiq olardı. Çox sağ olun.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, Tahir müəllim. Bu qanun

layihəsinə Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu, Regional məsələlər, İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitələrində də baxılıb. Əli müəllim, Siyavuş müəllim, Tahir müəllim, kimin əlavə sözü var?

Yerdən. (*Eşidilmir.*)

Sədrlik edən. Heç kimin sözü yoxdur. İndi isə, hörmətli həmkarlar, ikinci oxunuş olduğuna görə, biz qanun layihəsini əvvəlcə əsas kimi qəbul etməliyik. Xahiş edirəm, bu qanun layihəsinə əsas kimi münasibət bildirin.

Səsvermənin nəticələri	(saat 11.41 dəq.)
Lehinə	90
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	90
Nəticə: Qəbul edildi	

Şakir müəllim, buyurun.

Ş.Şabanov. Lehinə 21 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, qanun layihəsi əsas kimi qəbul edildi.

Görürəm, 2 nəfər çıxış etmək istəyən var: Aydın müəllim və Rauf müəllim. Aydın müəllim, buyurun.

A.Mirzəzadə. Təşəkkür edirəm, Sahibə xanım. Edilən dəyişiklikləri dəstəkləyirəm. Hesab edirəm ki, bu dəyişikliklər qanunlarımızın daha təkmil olmasına, bu sahə üzrə qanunlarımızın daha yaxşı işləməsinə kömək edəcək.

Hörmətli Sahibə xanım, icazə versəniz, məsələdən kənar bir neçə mövzuya toxunardım.

Sədrlik edən. Çox sağ olun. Aydın müəllim, çox xahiş edirəm, gəlin toxunmayaq. Çünki biz gündəliklə işləyirik. Vaxt var idi, yazılmaq lazım idi.

Rauf müəllim, Sizdə çıxış qanunla bağlıdır?

Yerdən. *(Eşidilmir.)*

Sədrlik edən. Buyurun.

R.Əliyev. Təşəkkür edirəm. Hörmətli Sahibə xanım, hörmətli millət vəkilləri. Mən bu qanun layihəsinə səs verəcəyəm. Bir məsələyə çox qısa şəkildə münasibət bildirmək istəyirəm. Bir dəfə də bu kürsüdən bu məsələ ilə bağlı çıxış etmişəm. Bu gün də Tahir müəllimdən xahiş etmək istəyirəm ki, bu məsələyə baxsınlar.

Burada söhbət bələdiyyə torpaqlarının idarə edilməsindən gedir. Bilirsiniz ki, bu, asan proses deyil. Ümumiyyətlə, 2001-ci ildə Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti tərəfindən sərəncam olmuşdur və torpaqlar bələdiyyələrə verilmişdir. İndi 2020-ci ildir. Bələdiyyələrdə bu torpaqların xəritəsi yoxdur. Bu, çox böyük çətinlik yaradır. Bizdə rayonlarda bu xəritə var. Amma Bakı rayonları üzrə o xəritə yoxdur. Ona görə mən Tahir müəllimdən də, bir daha aidiyyəti orqanlardan da xahiş edirəm, bu xəritəni hazırlasınlar və versinlər bələdiyyələrə ki, onlar bu xəritə ilə işləyə bilsinlər. Diqqətinizə görə minnətdaram.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, Rauf müəllim. Tahir müəllim, sözünüz yoxdur?

Yerdən. *(Eşidilmir.)*

Sədrlik edən. Hörmətli həmkarlar, biz ikinci oxunuşda qanun layihəsini maddələr üzrə qəbul etməliyik. Bu layihədə 9 maddə var. Sizin icazənilə, mən maddələri 3-3 səsə qoyacağam. İndi isə, xahiş edirəm, qanun layihəsinin 1-ci, 2-ci və 3-cü maddələrinə münasibət bildirin.

Səsvermənin nəticələri

(saat 11.44 dəq.)

Lehinə

91

Əleyhinə

0

Bitərəf	0
Səs vermədi	1
İştirak edir	92
Nəticə: Qəbul edildi	

Şakir müəllim, sizdə vəziyyət necədir?

Ş.Şabanov. Lehinə 21 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, maddələr qəbul edildi.

İndi isə xahiş edirəm, 4-cü, 5-ci və 6-cı maddələrə münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 11.44 dəq.)
Lehinə	87
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	1
İştirak edir	88
Nəticə: Qəbul edildi	

Şakir müəllim, buyurun.

Ş.Şabanov. Lehinə 21 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, qəbul edildi.

Sonuncu 3 maddəyə – 7, 8 və 9-cu maddələrə, xahiş edirəm, münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 11.45 dəq.)
Lehinə	91
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	91
Nəticə: Qəbul edildi	

Şakir müəllim, məlumat verin.

Ş.Şabanov. Lehinə 21 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, bütün maddələr qəbul edildi.

İndi isə qanun layihəsinə ikinci oxunuşda bütövlükdə münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 11.45 dəq.)
Lehinə	87
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	87
Nəticə: Qəbul edildi	

Şakir müəllim, sizdə nəticələr necədir?

Ş.Şabanov. Lehinə 21 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, qanun layihəsi ikinci oxunuşda qəbul edildi.

İndi isə, hörmətli həmkarlar, növbəti, 4-cü məsələyə keçirik. 4-cü məsələ Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsində və Azərbaycan Respublikasının Ailə Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında qanun layihəsidir. Məsələyə dair məlumat vermək üçün mən Əmək və sosial siyasət komitəsinin sədri Musa Quliyevə söz verəcəyəm. Musa müəllim, buyurun.

M.Quliyev, *Milli Məclisin Əmək və sosial siyasət komitəsinin sədri.*

Çox sağ olun. Hörmətli xanım Sədr, hörmətli millət vəkilləri. Həm Əmək Məcəlləsində, həm də Ailə Məcəlləsində edilən dəyişiklik “Tibbi sığorta haqqında” Qanunda olan dəyişikliklərə uyğunlaşdırma xarakteri daşıyır.

Dəyişikliklərin konsepsiyası və mahiyyəti barədə birinci oxunuşda müzakirə zamanı hörmətli millət vəkillərinə ətraflı məlumat verilib və birinci oxunuşda müzakirədə hər kəs bu qanun layihəsini dəstəkləyibdir. Qanun layihəsinə əlavə təkliflər və irad olmayıbdir. Qanun olduğu mətndə ikinci oxunuşda sizin müzakirənizə təqdim olunub. Layihələri dəstəkləməyi xahiş edirəm. Sağ olun.

Sədrlik edən. Sağ olun. Hicran xanım, qanun layihəsinə sizin komitədə də baxılıb. Sözlünüz varmı?

H.Hüseynova, Milli Məclisin Ailə, qadın və uşaq məsələləri komitəsinin sədri.

Yoxdur.

Sədrlik edən. Təşəkkür edirəm.

Hörmətli həmkarlar, xahiş edirəm, qanun layihəsini ikinci oxunuşda əsas kimi qəbul edək, münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 11.47 dəq.)
Lehinə	89
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	1
İştirak edir	90
Nəticə: Qəbul edildi	

Buyurun, Şakir müəllim.

Ş.Şabanov. Lehinə 21 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, qanun layihəsi əsas kimi qəbul edildi.

Çıxış etmək istəyənlər yoxdur. Hörmətli həmkarlar, mən qanun layihəsini maddələr üzrə səsə qoyacağam. Layihədə 2 maddə var. Təbii ki, bir-bir səsə qoyacağam. Xahiş edirəm, 1-ci maddəyə səs verək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 11.47 dəq.)
Lehinə	87
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	1
İştirak edir	88
Nəticə: Qəbul edildi	

Şakir müəllim, məlumat verin.

Ş.Şabanov. Lehinə 21 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun. 1-ci maddə qəbul edildi.

İndi isə 2-ci maddəyə münasibət bildirin.

Səsvermənin nəticələri	(saat 11.48 dəq.)
Lehinə	91
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	91
Nəticə: Qəbul edildi	

Şakir müəllim, məlumat verin.

Ş.Şabanov. Lehinə 21 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, 2-ci maddə də qəbul edildi.

İndi isə, hörmətli həmkarlar, qanun layihəsini ikinci oxunuşda bütövlükdə səsə qoyuram. Buyurun, münasibət bildirin.

Səsvermənin nəticələri	(saat 11.48 dəq.)
Lehinə	88
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	1

Şakir müəllim, buyurun.

Ş.Şabanov. Lehinə 21 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun. Qanun layihəsi ikinci oxunuşda qəbul edildi.

İndi isə, hörmətli həmkarlar, biz 5-ci məsələyə keçirik. “Hərbi qulluqçuların statusu haqqında”, “Əhalinin sağlamlığının qorunması haqqında”, “Yol hərəkəti haqqında”, “Valideynlərini itirmiş və valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqların sosial müdafiəsi haqqında”, “Avtomobil yolları haqqında”, “Özəl tibb fəaliyyəti haqqında”, “Dövlət qulluğu haqqında” və digər qanunlarda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsi ikinci oxunuşda müzakirəyə təqdim edilir. Gündəlikdə bu qanunların adları var. Qanun layihəsinə dair məlumat vermək üçün mən Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiya ilə mübarizə komitəsinin sədri Ziyafət Əsgərova söz verirəm. Ziyafət müəllim, buyurun.

Z.Əsgərov, *Milli Məclisin Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiya ilə mübarizə komitəsinin sədri.*

Çox təşəkkür edirəm, hörmətli Sahibə xanım. Bu məsələni birinci oxunuşda bizim hörmətli Əhliman müəllim məruzə etmişdir. Birinci oxunuşdan sonra elə bir təklif və iradlar daxil olmadı. Ona görə bütün deputatlardan xahiş edirəm, bu qanun layihəsinə müsbət münasibət bildirsinlər. Sağ olun, təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Sağ olun, Ziyafət müəllim. Qanun layihəsinə 5 komitədə də baxılıb. Komitə sədrlərindən, – Əhliman müəllim, Əli müəllim, Hicran xanım, Tahir müəllim, Musa müəllim, – kim isə çıxış etmək istəyir? Heç kim?

Yerdən. *(Eşidilmir.)*

Sədrlik edən. Çox sağ olun. Yazılanlar var. Vüqar Bayramov. Vüqar müəllim, buyurun. Xahiş edirəm, bütün çıxışlar qanun layihəsi ilə bağlı olsun. Buyurun.

V.Bayramov. Çox təşəkkür edirəm. Hörmətli xanım Sədr, hörmətli millət vəkilləri. Təbii ki, konseptual olaraq biz qanun layihəsini birinci oxunuşda dəstəkləmişik. Amma ikinci oxunuşun tələblərinə uyğun olaraq xüsusən bir neçə məqamı vurğulamaq, təkliflərimi təqdim etmək istərdim.

Qanun layihəsinin 13-cü maddəsində, – söhbət “Hərbi qulluqçuların statusu haqqında” Qanundan gedir, – ünvanlılıq təmin edilir. Belə ki, mövcud Qanunda həmin bu xidmətin pulsuz təqdim edilməsi qeyd olunub. Burada dövlət büdcəsi və əgər icbari tibbi sığortası varsa, İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyi tərəfindən ödənilməsi nəzərdə tutulur. Amma düşünürəm ki, burada bir “stakeholder” yanaşmasına uyğun olaraq, xüsusən dövlət büdcəsinə ayırmalarla bağlı hansı qurumun bu xərclərin ödənilməsinə məsul olmasının müəyyənləşdirilməsinə ehtiyac var. Çünki pulsuz tibbi xidmət və ya dövlət büdcəsindən həmin vəsaitin ödənilməsi ümumi xarakter daşıyır və o baxımdan onun konkretləşdirilməsi çox vacibdir. Çünki nəzərə alsaq ki, 13-cü maddədə söhbət o xidmətin həyata keçirilməsindən gedir və hərbi qulluqçuların xidmət yerində hərbi xidmət idarələri olmadıqda tibbi xidmətləri digər qurumlarda, digər xəstəxana və tibbi yardım məntəqələrində alırlar. Bu baxımdan, təbii ki, konkret həmin vəsaitin, xərcin kim, hansı qurum tərəfindən ödənilməsinin müəyyənləşdirilməsi vacibdir. Nəzərə alsaq ki, Agentliyə 2020-ci ildə dövlət büdcəsindən 1 milyard manata yaxın vəsaitin ayrılması nəzərdə tutulmuşdu. Amma təbii ki, pandemiya səbəbindən icbari tibbi sığorta tətbiq olunmadığı üçün həmin vəsaitin ayrılması reallaşmadı.

Ancaq növbəti dövrlərdə dövlət Agentliyə dövlət büdcəsindən vəsait ayıracaq. O baxımdan təklif edərdim ki, əgər hərbi qulluğunun icbari tibbi sığortası yoxdursa, o halda da Agentliyin dövlət büdcəsindən vəsait aldığını nəzərə alaraq, həmin xərclərin Agentlik tərəfindən ödənilməsi layihədə öz əksini tapsın. Bu, təbii ki, ünvanlılığın təmin edilməsinə imkan yarada bilər, eyni zamanda, konkret hansı “stakeholder”in bu ödənişə məsul olduğunun müəyyənləşdirilməsinə gətirib çıxarar.

Oxşar təkliflərimi “Əhalinin sağlamlığının qorunması haqqında” Qanunun 12, 16, 17, 18, 20 və 22-ci maddələri üçün də təklif etmək istərdim. Çünki həmin maddələrdə də konkret ünvan kimi dövlət büdcəsindən vəsaitin ayrılması nəzərdə tutulub və Əhalinin sağlamlığının qorunması haqqında qanun layihəsinin 10-cu maddəsində məhz maliyyələşmə mənbələri və eyni zamanda, bu istiqamətdə vəsaitlərin cəlb edilməsi yolları göstərilib. Həmin bu layihədə qeyd olunur ki, qanunvericiliklə qadağan olunmayan mənbələrdən vəsaitin cəlb edilməsi mümkündür. Amma nəzərə alsaq ki, beynəlxalq praktikaya əsasən məhz bu tip maliyyələşmə, eyni zamanda, beynəlxalq təşkilatların vəsaitlərinin cəlb edilməsi praktikası nümunələri kifayət qədər çox yayılıb. O baxımdan təklif edərdim ki, qeyd edilən mənbələrlə yanaşı, eyni zamanda, beynəlxalq təşkilatların vəsaitlərinin cəlb edilməsi ayrıca bir mənbə olaraq göstərilsin. Bu, bir tərəfdən maliyyə mənbələrinin diversifikasiyasına imkan yarada bilər, digər tərəfdən, imkan verir ki, maliyyələşmədə dövlət büdcəsindən asılılığın mümkün qədər azaldılmasına nail olmaq mümkün olsun. Təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Çox sağ olun. Aqil Abbas. Aqil müəllim, buyurun.

A.Abbas. Təşəkkür edirəm, Sahibə xanım. Hörmətli

Sədr, hörmətli millət vəkilləri. Mən bir məsələyə toxunmaq istəyirəm. Hərbi qulluqçuların statusu haqqında məsələyə. Birincisi, sovet hakimiyyəti vaxtı hərbi qulluqçular nəqliyyatdan pulsuz istifadə edirdilər, əsgərlər və polis işçiləri nəqliyyata pul ödəmirdilər. Bu qanun indi dəyişib. Guya özəlləşib, nə bilim, hansı isə təşkilatlar əsgərlərə deyirlər ki, nəqliyyatda pul ödə. Polisi qoydum kənara, əsgərə deyirlər ki, pul ödə və bunu sosial şəbəkələr də yazır, şahidlər də var və hətta onun pulunu camaat ödəyir. Əsgərdir, hara isə gedir, əynində də əsgər forması var. Bundan necə pul istəyə, nəqliyyat haqqını ödəməyi istəyə bilərlər, yaxud polisdən. Polis xidməti formada və işinin dalınca gedir, toya getmir, yasa getmir, vəzifəsini yerinə yetirməyə gedir. Bundan nəqliyyat vasitələri niyə pul istəsin?

Keçmişdə tələbələrə aylıq verirdilər. Hətta tələbələrə. 50 manat, 30 manat, o da xərcləmirdi, 5 manata aylıq bilet alırdı. İndi nəqliyyatda polislərimizdən, xüsusən hərbiçilərdən pul almamalıdırlar. Özü də indiki zamanda. Əsgərlərimiz nəqliyyatdan pulsuz istifadə etməlidirlər. Bu, məsələnin bir tərəfi.

İkinci bir tərəfi. Götürək, elə qardaş Türkiyədə, hərbiçi istefa verəndən, ya təqaüdə çıxandan sonra ömrünün sonuna qədər xəstəxanalardan pulsuz istifadə edir. Bizdə də gözəl hospitallarımız, poliklinikalarımız var. İndi tibbi sığorta tam qəbul olunmayıb ki, deyələr, getsin, pulsuz müalicə olunsun. Niyə hərbiçi, məsələn, mayordur, istefaya çıxıb, amma o, hospitalda müalicə olunmur, məcburdur getsin xəstəxanalara və ya pullu xəstəxanalara. Yəni doğrudanmı çətin ki, bizim hospitallar öz hərbiçilərini pulsuz müalicə etsinlər. Məsələn, Daxili İşlər Nazirliyində polis işçiləri təqaüdə çıxandan sonra da öz poliklini-

kalarından və xəstəxanalarından istifadə edirlər. Bəs hərbiçilər niyə istifadə etməsin? Çox xahiş edirəm, Nazirlər Kabineti bu barədə fikirləşsin və Sizə də təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Sağ olun. Mənim bildiyimə görə, bəzi güzəştlər götürülmüşdü. Ancaq Siz təkliflər verirsiniz, təklifləriniz yazılacaq, sonra isə, düşünürəm ki, komitədə baxılar. Ziyafət müəllim, buyurun, söz Sizindir.

Z.Əsgərov. Çox sağ olun, hörmətli Sahibə xanım. Burada Vüqar müəllim konkret hərbi qulluqçuların icbari tibbi sığortası ilə bağlı məsələ qaldırdı. Vüqar müəllimə bir şeyi demək istəyirəm ki, bizim Konstitusiyanın 93-cü maddəsinə görə, biz burada konkret orqanların adını göstərə bilmərik. Bu qanunun tətbiqi ilə əlaqədar möhtərəm cənab Prezident tərəfindən fərman qəbul olunacaq, həmin fərmanda hansı orqanın bu funksiyanı həyata keçirəcəyi göstəriləcək. Təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, Ziyafət müəllim. Siyavuş Novruzov, buyurun.

S.Novruzov. Təşəkkür edirəm, hörmətli Sahibə xanım. Burada bir neçə məsələyə toxunuldu. Mən qeyd etmək istəyirəm ki, həm polislər, həm hərbiçilər, həm də Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti və digər orqanlarda çalışanlar həqiqi hərbi xidməti başa vurduqdan sonra həmin poliklinikalardan və hospitallardan tam şəkildə istifadə etmək hüququna malikdirlər. Yəni bunların statusu var. O ki Aqil müəllim məsələ qaldırdı, indi bu məsələyə baxmaq olar. Yəni orada mülkiyyətin bir neçə növü var. Nəqliyyat tək dövlət mülkiyyəti deyil ki, ona güzəştli şəkildə istifadə imkanı verə, özəl mülkiyyət də var və yaxud özəl nəqliyyat da, bələdiyyə nəqliyyatı da var. Gərək bunlar hesablansın ki, məsələn, özəldə neçə nəfər gedir və bunu dövlət kompensasiya kimi həmin şəxsə ödəsin.

Dövlət müharibə veteranları ilə bağlı bir addım atdı, kompensasiya verir. Yəni hər bir müharibə veteranına kommunal xərclərin ödənilməsi üçün əlavə 80 manat verilir. Düzdür, gələcəkdə bunu artırmaq olar. Amma o gözəl bir sistemdir ki, istəyir metrodan, istəyir avtobusdan istifadə etsin, istəyirsə də qaz pulu və yaxud işıq pulu versin. Yəni onun miqdarını artırmaqla biz tək hərbiçilərin deyil, ümumiyyətlə, müharibə veteranlarının bu məsələdə təmin olunmasını həll edə bilərik. Bu baxımdan mən güman edirəm ki, Aqil müəllim düzgün məsələ qaldırdı. Əsgərə diqqət, təbii ki, həmişə olmalıdır və Azərbaycanda da var. İkinci Dünya müharibəsindən sonra Azərbaycanda əsgərə həmişə diqqət olubdur. Azərbaycanda əsgərin yeri həmişə başda olubdur, istər gedəndə yola salmaqda, istərsə də gələndə qarşılamaqda. Biz bunların hamısının şahidi olmuşuq və indi isə xüsusilə.

Amma bir məsələyə, hörmətli Sahibə xanım, toxunmaq istəyirəm ki, əsgərlər müxtəlif dövrlərdə olubdur və bundan sonra da olacaqlar. Bu gün bizim bütün bu proseslərin əsas bir qəhrəmanı var. O da Ali Baş Komandanımızdır. Biz fikir veririk, istər beynəlxalq təşkilatlar qarşısında, istər xarici dövlətlər qarşısında, istərsə də məkrli suallar qoyan, məkrli niyyəti olan mətbuat orqanları qarşısında sinəsini qabağa verib mübarizə aparır və bu mübarizəni davam etdirir. Əsgər həmişə olubdur, zabit həmişə olubdur, rəhbər isə həmişə olmayıbdır. Bu gün məhz həmin əsgərin, həmin zabitin Ali Baş Komandanı var, rəhbəri var. Ona görə də mən hesab edirəm ki, hər bir şəxs, istər Milli Məclisin deputatları olsun, istər adi vətəndaş olsun...

Hörmətli Sahibə xanım, Siz özünüz xarici səfirləri qəbul edirsiniz, parlament sədrləri ilə danışırsınız, beynəlxalq təşkilatlarla əlaqə yaradırsınız. Yəni Siz tərəfdən nə

mümkündürsə, edirsiniz. Digər həmkarlarımız televiziyalarda çıxış edirlər, fikirlərini söyləyirlər. Hamı çalışır, hamı öz əməyini qoyur. Amma bu əməyin arxasında bir məsələ dayanmalıdır: biz düşünməliyik ki, vətən qarşısında öz borcumuzu yerinə yetiririk və bu əməyi özümüzün şəxsi reklamımıza çevirməməliyik və o aparılan döyüşün, o əsgərin haqqına, Ali Baş Komandanın haqqına girməməliyik. Döyüşü, müharibəni aparan onlardır. Biz onların apardığı müharibənin nəticələrini ictimaiyyətə çatdırmağa bilirik. Üzərimizə düşən vəzifə bundan ibarətdir. O baxımdan da, mən hesab edirəm ki, qaldırılan məsələlər çox düzgündür və mən də bunun qəbul olunmasına tərəfdaram. Sağ olun.

Sədrlik edən. Sağ olun. Əhliman Əmiraslanov. Əhliman müəllim, buyurun.

Ə.Əmiraslanov. Çox hörmətli Sahibə xanım, hörmətli millət vəkilləri. Bu gün “Əhalinin sağlamlığının qorunması haqqında” Qanunda təklif olunan dəyişikliklərlə bağlı iki sual meydana çıxdı. Onlardan biri icbari tibbi sığorta fondunun formalaşması, onun mənbələri barəsində təklif oldu. Mən istərdim qeyd edim ki, ümumiyyətlə, biz “Tibbi sığorta haqqında” Qanunda keçən il iki dəfə dəyişiklik etdik və o Qanun, demək olar ki, yenidən işlənildi, hazırlandı. Qanun layihəsində o fondun mənbələri, o cümlədən Vüqar müəllimin təklif etdiyi mənbə də nəzərdə tutulubdur. Yəni icbari tibbi sığorta fondunun formalaşması qanunda öz əksini tapmışdır.

Digər məsələ isə pulsuz tibbi xidmətlə bağlıdır. Ümumiyyətlə, mən qeyd edim ki, pulsuz tibbi xidmət yoxdur. Tibbi xidmət ya dövlət tərəfindən, ya da digər mənbələrdən maliyyələşir. Biz icbari tibbi sığortaya keçid ilə bağlı baxsaq, əsasən, icbari tibbi sığortanın xidmətlər zərfində

nəzərdə tutulmuş bütün tibbi müalicə, diaqnostika, profilaktika tədbirləri, hamısı icbari tibbi sığortanın vəsaiti hesabına həyata keçirilir. Mən hesab edirəm ki, müəyyən müddətdən sonra bütün ölkə əhalisinə göstərilən tibbi xidmətlərin hamısı icbari tibbi sığortanın vəsaiti hesabına qarşılanacaqdır. Ancaq bu gün isə biz icbari tibbi sığortaya hələ tamamilə keçməmişik. Ona görə bu gün əhaliyə göstərilən bir çox xidmətlər dövlət büdcəsi hesabına həyata keçirilir.

Səhiyyə üzrə təxminən 16 dövlət proqramı nəzərdə tutulubdur. Digər bir neçə xidmət var, onkologiya, oftalmologiya hələ dövlət büdcəsi hesabına həyata keçirilir və gələcəkdə məqsəd ondan ibarətdir ki, bu xidmətlər də icbari tibbi sığortanın xidmətlər zərfinə daxil edilsin. Mən istərdim ki, bunu hörmətli millət vəkilləri bilsinlər. Keçən dəfə də biz “Əhalinin sağlamlığının qorunması haqqında” Qanunda qeyd etdik ki, əhalinin böyük bir qrupuna, – mən onların hamısının adlarını keçən dəfə çəkdim, bu dəfə vaxt aparıb çəkmək istəmirəm, – göstərilən tibbi xidmət dövlət tərəfindən qarşılanacaq. Yəni sığorta haqqı ödəmədən onlara dövlət hesabına tibbi xidmət, tibbi yardım həyata keçiriləcək. Bunlar hamısı qanun layihəsində nəzərdə tutulub. Təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Əhliman müəllim, bu məlumatla görə çox sağ olun. Daha çıxış etmək istəyən yoxdur. Hörmətli həmkarlar, mən xahiş edirəm, qanun layihəsinin əsas kimi qəbul edilməsinə münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri

(saat 12.05 dəq.)

Lehinə	86
Əleyhinə	0
Bitərəf	0

Səs vermədi	0
İştirak edir	86
Nəticə: Qəbul edildi	

Şakir müəllim, sizdə nəticələr necədir?

Ş.Şabanov. Lehinə 21 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, əsas kimi qəbul edildi.

İndi isə biz layihəyə maddələr üzrə münasibət bildirməliyik. Burada 10 maddə var və mən onları iki-iki səsə qoymaq istəyirəm. Gəlin 1-ci və 2-ci maddələrə münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.06 dəq.)
Lehinə	85
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	1
İştirak edir	86
Nəticə: Qəbul edildi	

Şakir müəllim, sizdə nəticələr necədir?

Ş.Şabanov. Lehinə 21 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, qəbul edildi.

İndi isə mən 3-cü və 4-cü maddələri səsə qoyuram.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.06 dəq.)
Lehinə	86
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	86
Nəticə: Qəbul edildi	

Şakir müəllim, buyurun.

Ş.Şabanov. Lehinə 20 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, bu maddələr də qəbul edildi.

Xahiş edirəm, 5-ci, 6-cı maddələrə münasibət bildirin.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.07 dəq.)
Lehinə	87
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	87
Nəticə: Qəbul edildi	

Şakir müəllim, buyurun.

Ş.Şabanov. Lehinə 21 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, qəbul edildi.

Xahiş edirəm, 7-ci, 8-ci maddələrə də səs verin.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.07 dəq.)
Lehinə	83
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	1
İştirak edir	84
Nəticə: Qəbul edildi	

Şakir müəllim, buyurun.

Ş.Şabanov. Lehinə 21 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Qəbul edildi və nəhayət, 9-cu və 10-cu maddələrə münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.08 dəq.)
Lehinə	87
Əleyhinə	0

Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	87
Nəticə: Qəbul edildi	

Buyurun, Şakir müəllim.

Ş.Şabanov. Lehinə 21 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, qəbul edildi.

İndi isə, hörmətli həmkarlar, qanun layihəsinə ikinci oxunuşda bütövlükdə münasibət bildirək. Buyurun.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.08 dəq.)
Lehinə	86
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	86
Nəticə: Qəbul edildi	

Şakir müəllim, məlumat verin.

Ş.Şabanov. Lehinə 21 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, qəbul edildi.

Hörmətli həmkarlar, indi isə biz gündəliyin 6-cı məsələsinə keçirik. 6-cı məsələ “Tibbi sığorta haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsidir. Məsələyə dair məlumat vermək üçün mən Səhiyyə komitəsinin sədri hörmətli Əhliman Əmiraslanova söz vermək istəyirəm. Əhliman müəllim, buyurun.

Ə.Əmiraslanov, *Milli Məclisin Səhiyyə komitəsinin sədri.*

“Tibbi sığorta haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununda təklif olunan dəyişiklik birinci oxunuşda Milli Məclisin plenar iclasında, həmçinin Milli Məclisin Səhiyyə-

yə komitəsinin iclasında geniş müzakirə olunmuş və müzakirələr zamanı təklif və suallar meydana çıxmamışdır. Xahiş edirəm, qanun layihəsini millət vəkilləri, həmkarlarım ikinci oxunuşda da dəstəkləsinlər. Təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, Əhliman müəllim. Tahir müəllim, sizin komitədə də baxılıb. Sözlünüz var?

Yerdən. (*Eşidilmir.*)

Sədrlik edən. Yoxdur. Çox sağ olun. Onda hörmətli həmkarlar, xahiş edirəm, qanun layihəsinin ikinci oxunuşda əsas kimi qəbul edilməsinə münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.10 dəq.)
Lehinə	87
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	87
Nəticə: Qəbul edildi	

Şakir müəllim, məlumat verin.

Ş.Şabanov. Lehinə 21 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, bu qanun layihəsi əsas kimi qəbul edildi.

Heç kimin sözü yoxdur. Hörmətli həmkarlar, biz qanun layihəsinə maddələr üzrə münasibət bildirməliyik. Bu kiçik bir layihədir, yəni bir maddədən ibarətdir. Xahiş edirəm, maddələr üzrə səs verək. Buyurun.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.10 dəq.)
Lehinə	84
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	2

İştirak edir
Nəticə: Qəbul edildi

86

Şakir müəllim, buyurun.

Ş.Şabanov. Lehinə 21 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, maddələr üzrə qəbul edildi.

İndi isə həmin qanun layihəsini ikinci oxunuşda bütövlükdə səsə qoyuram. Xahiş edirəm, münasibət bildirin.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.11 dəq.)
Lehinə	88
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	88
Nəticə: Qəbul edildi	

Şakir müəllim, məlumat verin.

Ş.Şabanov. Lehinə 21 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun. Bu qanun layihəsi ikinci oxunuşda qəbul edildi.

Hörmətli həmkarlar, gündəliyin sonuncu məsələsinə keçirik. Bu, 7-ci məsələdir. “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsidir. Qeyd edirəm ki, layihə birinci oxunuşda müzakirəyə təqdim edilir. Birinci oxunuşun tələblərinə görə, biz qanun layihəsinin qəbul edilməsinin zəruriliyini və əsas müddəalarını müzakirə etməliyik, həmçinin layihənin ümumi konsepsiyasına qiymət verməliyik. Məsələyə dair məlumat vermək üçün mən Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsinin üzvü Kamal Cəfərova söz verəcəyəm. Kamal müəllim, buyurun.

K.Cəfərov, *Milli Məclisin Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsinin üzvü.*

Çox sağ olun. Hörmətli xanım Sədr, hörmətli deputatlar. Qanun layihəsinin əsas məqsədi dövlət qulluqçularının fəaliyyətinin düzgün qiymətləndirilməsi, onların potensialının inkişafı və səmərəli istifadəsidir. Layihənin birinci və əsas istiqaməti dövlət qulluqçularının fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi qaydalarını təkmilləşdirməkdir. Hazırda dövlət qulluqçularının fəaliyyəti yalnız onların səriştəsinə, yəni bilik və bacarıqlarına uyğun qiymətləndirilir. Dünya təcrübəsində bu cür qiymətləndirmə onların öz vəzifə səlahiyyətləri çərçivəsində, onların qarşısına qoyulmuş tapşırıqların icrası əsasında aparılır. Əlbəttə ki, layihədə də qeyd edildiyi kimi, dövlət qulluqçularının qarşısına qoyulan tapşırıq və hədəflər də obyektiv meyarlar əsasında müəyyən edilir. Birincisi, bu cür tapşırıqlar dövlət qulluqçusunun qulluq etdiyi struktur bölmənin fəaliyyət istiqamətinə uyğun və onun qulluq funksiyaları çərçivəsində olacaq. İkincisi, hər hansı bir tapşırıq dəqiq müəyyən ediləcək, ölçülə və yerinə yetirə bilən olacaq. Eyni zamanda, bu cür tapşırıqların icrası nəticəsində gözlənilən nəticə də müəyyən ediləcək.

Qeyd etməliyəm ki, bu qanun layihəsi dövlət qulluqçusunun fəaliyyətinin qiymətləndirilməsinin yalnız ümumi prinsiplərini müəyyən edir. Daha dəqiq qaydalar, yəni dövlət qulluqçularının fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi qaydasıdır. Qiymətləndirilmə forması müvafiq icra hakimiyyəti orqanı, Nazirlər Kabineti tərəfindən müəyyən ediləcək. Yəni bu cür tapşırıqlar tam obyektiv meyarlar əsasında müəyyən edilir və qiymətləndiriləcəkdir. Qeyd olunan tapşırıqlar dövlət qulluqçusunun xidməti fəaliyyətinin qiymətləndirilməsinin 50 faizini təşkil edəcək, 40

faizi qanunun hazırkı redaksiyasında mövcud olan bilik və bacarıqlara bağlı meyarlar, 10 faizi isə əmək intizamı ilə bağlı olacaqdır. Qiymətləndirmə nəticəsində dövlət qulluqçusu ilə müsahibə aparılacaq və əldə edilmiş nəticələr müzakirə ediləcəkdir. Dövlət qulluğunda qəbulda olduğu kimi, müsahibədən narazı qalan dövlət qulluqçusu inzibati və ya məhkəmə qaydasında şikayət etmək hüququna malik olacaq. Dövlət qulluqçusu bu cür qiymətləndirmənin nəticəsində mükafatlandırıla bilər, ona vaxtından əvvəl ixtisas dərəcəsi verilə bilər, bilik və bacarığına uyğun digər analogi və ya aşağı vəzifəyə keçirilə bilər, eyni zamanda, onun əlavə təhsilə və ya xüsusi təlimə ehtiyacı müəyyən edilərsə, bu cür təlimlərə cəlb edilə bilər. Burada əsas məqsəd dövlət qulluqçusunun potensialının düzgün və obyektiv meyarlar əsasında qiymətləndirilməsi, real nəticələrə əsaslanan dövlət qulluğunun, ümumilikdə vətəndaşlara xidmətin keyfiyyətinin artırılmasıdır.

Layihənin ikinci istiqaməti isə növbədənənar ixtisas dərəcəsinin verilməsidir. Bildiyiniz kimi, ölkəmizdə hərbi və xüsusi rütbələrin verilməsi zamanı bu cür müsbət təcrübə mövcuddur. Layihədə növbədənənar daha yüksək ixtisas dərəcəsinin verilməsi şərtləri və onu istisna edən qaydalar dəqiq formada müəyyən edilir. Belə ki, növbədənənar ixtisas dərəcəsi yalnız 2 halda verilə bilər. Birincisi, xidməti fəaliyyətin qiymətləndirilməsi nəticəsində nümunəvi fəaliyyətə görə, ikincisi isə yuxarı təsnifata təyinat olduğu təqdirdə. Bununla yanaşı, qeyd edilməlidir ki, növbədənənar ixtisas dərəcəsi dövlət qulluğu müddətində yalnız bir dəfə verilə bilər. Eyni zamanda, dövlət qulluqçusunun malik olduğu ixtisas dərəcəsinə qulluq müddətinin ən azı yarısı keçdikdə verilə bilər.

Layihənin üçüncü istiqaməti isə ixtisas dərəcələrinin

verilməsi zamanı mövcud olan qanunvericilik boşluqlarının aradan qaldırılması ilə bağlıdır. Hazırda xüsusi, hərbi və diplomatik rütbəli olan şəxslər dövlət qulluğuna qəbul olduqda onların rütbələrinin nəzərə alınmasının heç bir hüquqi əsası yoxdur. Lakin dövlət qulluqçularına ixtisas dərəcələri verilərkən onların xüsusi, hərbi və diplomatik rütbələri mütləq nəzərə alınmalıdır. Layihədə bu cür rütbələrin ixtisas dərəcələri ilə qarşılıqlı olaraq uyğunlaşdırılması, müvafiq icra hakimiyyəti orqanı, yəni Nazirlər Kabineti tərəfindən müəyyən edilmiş qaydada həyata keçirilməsi təklif edilir. Bununla da bu cür uyğunlaşdırmanın hüquqi əsası müəyyən ediləcək.

Digər bir boşluq isə ixtisas dərəcəsinə görə tələb olunan müddətlə qulluq stajına tələb olunan müddət arasında olan uyğunsuzluqdur. Məsələn, Milli Məclisin şöbəsinin məsləhətçisi 3-cü təsnifat dövlət qulluqçusudur və bu təsnifat üzrə 3 ixtisas dərəcəsi verilə bilər: dövlət qulluğunun kiçik müşaviri, dövlət qulluğunun müşaviri, dövlət qulluğunun baş müşaviri. Qanunda göstərilir ki, 3-cü təsnifat üzrə sadaladığım ixtisas dərəcələrini almaq üçün 3 il müddət tələb olunur. Lakin qanunun 17.3 maddəsinin II hissəsi isə 3-cü təsnifat üzrə növbəti ixtisas dərəcəsinin alınması üçün 4 il qulluq stajı tələb edir, yəni qanunun bir maddəsi dərəcə almaq üçün 3 il tələb etsə də, digər bir maddəsi belə ixtisas dərəcəsinin alınması üçün 4 il qulluq stajı tələb edir. Uyğunsuzluq yaranır. Bu cür uyğunsuzluq təkcə 3-cü təsnifat dərəcəsi üçün yox, 3 və 6-cı təsnifatlar üzrə ixtisas dərəcəsinin verilməsi zamanı problem yaradırdı. Bununla əlaqədar olaraq 4 il tələb edilən hissə ləğv edilir.

Ümumilikdə, bu layihə dövlət qulluğu və idarəetməsi sahəsində islahatların keyfiyyətə yeni mərhələsi hesab edilə bilər. Bu qanunun qəbulu nəticəsində dövlət idarə-

etməsində vəzifələrə, yüksək vəzifələrə kadr təyinatlarında şəffaflıq daha da güclənəcək və kadr potensialının həm idarəçilik, həm də vətəndaşlara xidmət baxımından səmərəli istifadəsi təmin ediləcəkdir.

Eyni zamanda, hər hansı bur sual və ya təklif olarsa, böyük məmnuniyyətlə, xahiş edirəm, bizim Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsinə təqdim edin. Biz həmin suallara qısa zamanda cavablar təqdim edəcəyik. Çox sağ olun. Qanun layihəsinin lehinə səs verməyə dəvət edirəm.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, Kamal müəllim. Çıxış etmək istəyənlər var. Fazil Mustafa. Buyurun, Fazil müəllim.

F.Mustafa. Hörmətli xanım Sədr, hörmətli millət vəkilləri. Mən də hesab edirəm ki, Azərbaycanda dövlət qulluqçularının statusunun müəyyən dəqiqləşdirilməsi və artırılması vacibdir. Bu qanunda da xeyli maraqlı müddəalar nəzərdə tutulur. Prinsip olaraq məsələyə konseptual yanaşanda, əslində, sadə bir formada onu izah etməliyik ki, Azərbaycanda dövlət qulluqçusu ilə bağlı iki problem çözülməlidir.

Birinci, hər hansı bir yerdə müəssisə rəhbərliyi dəyişəndə, uzun illər çalışmış dövlət qulluqçularının müəyyən dərəcədə işdən kənarlaşdırılmasına və digər formalarda onların fəaliyyətinin müəyyən qədər məhdudlaşdırılmasına imkan geniş olmasın. Bu, məhdudlaşdırıcı normalar olmalıdır ki, uzun illər təcrübə toplamış dövlət qulluqçuları öz fəaliyyətlərini bütün rotasiyalarda, bütün dəyişiklərdə davam etdirə bilsinlər. Təəssüf ki, bizdə bu ənənə müəyyən dərəcədə hüquqi cəhətdən nə qədər möhkəmlənsə də, praktikada xeyli zəifdir. Yəni bir nazir təyin olunursa, mütləq o, öz komandasını ora gətirməlidir deyə, digər dövlət qulluqçularının burada təmizlənməsi prosesini hə-

yata keçirməyə daha çox üstünlük verir.

İkincisi, bu ədalətlik məsələsi çox önəmlidir. Mən hesab edirəm ki, bu qanunda olan dəyişiklikdə mütləq məhdudlaşdırıcı normalar qeyd olunmalıdır. Ən azı bir pillədən yuxarı, birdən-birə hər hansı bir dövlət qulluqçusunun vəzifədə irəli çəkilməsinə imkan verilməməlidir. Çünki çox vaxt görürsən ki, bu prinsip pozulduğuna görə, dövlət qulluqçuları arasında ədalət meyarlarının pozulmasının şahidi oluruq.

Konkret bu qanunla bağlı nəyi demək istəyirəm. Burada müəyyən olunan meyarları, qiymətləndirməni rəhbər həyata keçirir. Qiymətləndirmədən sonra isə müsahibə keçirilir. Rəhbər bəlli oldu, burada onun subyektivizmi əsas rol oynayacaqdır. Bu subyektivizmin qarşısını almaq üçün qanunvericilikdə məhdudlaşdırıcı müddəalar nəzərdə tutulmalıdır. Düzdür, biz çıxış yolu tapırıq ki, inzibati qaydada məhkəməyə müraciət edilə bilər. Amma hüquq pozulandan sonra məhkəməyə müraciətin də vaxt itkisi baxımından səmərəsi qalmır. Ona görə də biz rəhbər şəxsin də müəyyən dərəcədə məhdudlaşdırıcı yanaşmasını burada təmin etməliyik.

İkinci, müsahibənin obyektivliyi məsələsi. Kim keçirəcək müsahibəni? Yeni rəhbər şəxsin təyin elədiyi 3–5 adam keçirəcəksə, deməli, yenə də burada dövlət qulluqçusunun taleyini subyektiv iradə həll edəcəkdir. Ona görə də qanunvericilikdə biz bu məsələləri mütləq aydınlaşdırmalıyıq.

Bir də, xidməti fəaliyyət meyarları əsasında qiymətləndirmədə elə maddələr, elə məsələlər salınıb ki, bu məsələləri burada qeyd etmək bir az problem yaradır. Məsələn, iş təcrübəsi və onu bölüşmə. Bu, kimə isə təcrübəsini bölüşmə deyə irad bildirmə, yaxud da qiymətləndirmədə

bir nüans vermə doğru deyil. Mənim fikrimcə, peşə bilikləridir, qulluq vəzifəsinə, peşə əxlaqına münasibətidir, ümumi ictimai kollektivdə davranış qaydalarına əməl etməsidir, bunlar kifayət edir. Yoxsa kollektivdə ünsiyyət bacarığı. Adam var, ünsiyyəti yoxdur, amma yaxşı dövlət qulluqçusudur, verilən tapşırığı yerinə yetirir. Yəni onun şəxsi xarakterini biz dəyişmək üçün qanun qəbul eləmirik ki, ya da qiymətləndirməni bura yönləndirməyimiz nə dərəcədə doğru olar? Ona görə də sırf peşəkarlıq keyfiyyətinin, məncə, burada önə çəkilməsi daha vacibdir və xüsusilə də rəhbər şəxs üçün komanda qurmaq bacarığı, yaxud da kollektiv daxilində nüfuz və ruhlandırma bacarığı – bunlar bir az abstrakt tələblərdir və abstrakt tələblərə də rəhbərlik müsahibə əsasında qiymət verəcəksə, sonradan onun hüquqlarının pozulmasının daha çox şahidi ola bilərik.

Mən hesab edirəm ki, bu qanun, təbii ki, zəruridir və qəbul olunmalıdır. Biz əsas keyfiyyəti önə çəkməliyik. Qalan o mənəvi, deyək, başqa şəxsi müsbət sayıla biləcək davranışları qanunvericilikdə nəzərdə tutmağımızın bir mənası yoxdur. Digər tərəfdən, burada tapşırıq və hədəflərin də eyni kateqoriya olaraq götürülməsini də yanlış hesab edirəm, yəni burada tapşırıq ayrı kateqoriyada olan bir məfhumdur. Burada, məncə, daha yaxşı olar ki, tapşırıqlar və ya hədəflər formasında olsun. Bəzən elə olur ki, strateji qurumdur, onun təmsilçisi bu istiqamətdə hədəf olaraq nəticə ortaya qoymalıdır. Elə dövlət qulluqçusu var ki, tipik rəhbərliyin tapşırığını yerinə yetirməlidir. Onun üçün hansısa bir hədəf olaraq bu götürülməməlidir. Əsas bu iradlardır.

Qanun layihəsinə səs verəcəyəm. Fikrimcə, bunlar müzakirə olunaraq, onun bir qədər də cilalanmasına ehtiyac

var. Çünki təkcə Nazirlər Kabinetinin qərarına istinad etməklə biz dövlət qulluqçusunun daha keyfiyyətli, daha peşəkar fəaliyyət göstərməsinə imkan tanımış ola biləcəyimiz barədə illüziyalara qapılmamalıyıq. Biz qanunvericilikdə elə etməliyik ki, Nazirlər Kabineti də o detalları həll edəndə o qədər dövlət qulluqçusunun normal fəaliyyətinə mane ola biləcək tezislər və yaxud fikirlər, qeydlər orada əks olunmasın və bu kateqoriyadan olan insanları biz qoruya bilək. Diqqətinizə görə sağ olun.

Sədrlik edən. Çox sağ olun. Elşad Mirbəşiroğlu. Elşad müəllim, buyurun.

E.Mirbəşiroğlu. Təşəkkür edirəm. Hörmətli Sədr, hörmətli deputatlar. “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda təklif edilən dəyişikliklər, hesab edirəm ki, bütövlükdə dövlət qulluğu sisteminin daha səmərəli fəaliyyəti üçün çox əhəmiyyətlidir. Əməyi olanlara təşəkkür edirəm.

İcəzənizlə, dövlət qulluqçularının fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi meyarları ilə bağlı düşüncələrimi paylaşmaq istərdim. Təbii ki, səsəndirəcəyim fikirlər qanunda yer almış bəzi meyarların çərçivəsinə daxildir. Amma hesab edirəm ki, qeyd edəcəyim meyarların ayrıca göstərilməsi bütövlükdə dövlət qulluğu sisteminin və dövlət qulluqçularının fəaliyyətinin səmərəliliyinin artırılması baxımından əhəmiyyətli olar.

Müasir mərhələdə dövlət qulluğu sisteminin, ümumilikdə, səmərəliliyinin qiymətləndirilməsi, əsasən, vətəndaşlara təqdim olunan dövlət xidmətlərinin keyfiyyəti ilə əlaqədardır. Bu baxımdan, mən təklif edirəm ki, məqbul bilinərsə, dövlət qulluqçularının fəaliyyətini qiymətləndirən zaman onların vətəndaşlara təqdim etdiyi dövlət xidmətlərinin keyfiyyəti məsələsinə də diqqət yetirilsin.

İkinci təklifim ondan ibarətdir ki, bir çox hallarda kifayət qədər keyfiyyətli qanunvericilik bazası olduğu halda, dövlət qulluğu sistemi o qədər də səmərəli fəaliyyət göstərmir. Bu baxımdan, hesab edirəm ki, bütövlükdə dövlət qulluqçusunun fəaliyyətinin səmərəliliyini qiymətləndirən zaman ayrı-ayrılıqda dövlət qulluqçularının mövcud qərarlara, qanun layihələrinə, sərəncamlara nə dərəcədə əməl etmələri, yaxud da onların icrasını nə dərəcədə həyata keçirmələrinə də diqqət yetirmək lazımdır. Bu, bir çox istiqamətlərdə səmərəli nəticələrin əldə olunmasını təmin edə bilər. Birincisi, qanunlar daha işlək olacaq. İkincisi, dövlət qulluqçusu əgər öz fəaliyyətini qanunvericiliklə sıx əlaqəli şəkildə təşkil edəcəksə, bu, onun fəaliyyətinin səmərəliyinə də təsir edəcək. Üçüncüsü isə, təbii ki, qanunların və sərəncamların icrasına əlavə nəzarət imkanları yaranmış olacaq. Diqqətinizə görə təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Çox sağ olun. Etibar Əliyev. Etibar müəllim, buyurun.

E.Əliyev. Çox hörmətli Sahibə xanım, hörmətli deputatlar. Mən düşünürəm ki, dəyişikliklərlə yanaşı, məsələyə daha köklü yanaşmaq lazımdır. “Dövlət qulluğu haqqında” Qanunda indiyə qədər 171 dəfə dəyişiklik edilib. Beynəlxalq təşkilatlar tövsiyə ediblər ki, dövlət qulluğu məcəlləsi hazırlansın. Beynəlxalq təşkilatların nümayəndələri, yerli ekspertlər və Dövlət İmtahan Mərkəzinin iştirakı ilə həmin məcəllə hazırlanıb və ictimai müzakirəsi də keçirilibdir. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin 23 noyabr 2018-ci il tarixli sərəncamı ilə “Azərbaycan Respublikasında dövlət qulluğunun inkişafına dair 2019–2025-ci illər üçün Strategiya” təsdiq olunub. Bu mühüm sənəddə bu ilin sonuna qədər həmin məcəllənin qəbul edilməsi göstərilir.

Maddə 8.8.2. Qanunun 5-ci maddəsinin 5.1-ci bəndində yazılır: “Azərbaycan Respublikasında bu qanunun tətbiqinə nəzarəti, dövlət qulluğunun normativ-metodiki təminatını, Azərbaycan Respublikasında dövlət qulluqçuları kateqoriyasına aid edilən şərtlərin siyahısını müəyyən etməyi Azərbaycan Respublikasının Dövlət Qulluğunun İdarəetmə Şurası həyata keçirir”.

Dövlət Qulluğunun İdarəetmə Şurası haqqında heç bir məlumat yoxdur. Dünyanın heç bir yerində dövlət qulluğunun fəaliyyətinin publik hüquqi şəxs tərəfindən qiymətləndirilməsi aparılmır. Bunun üçün müxtəlif ölkələrdə böyük strukturlar yaradılır. Məsələn, Litvada Etika Üzrə Komissiya fəaliyyət göstərir ki, bu qurum Prezident və parlament qarşısında hesabat verir. Düşünürəm ki, hakimiyyətin hər üç qolunda dövlət qulluqçusunun fəaliyyətinə nəzarəti müstəqil qurumun həyata keçirməsi istiqamətində müzakirələrin başlanması olduqca vacibdir.

O ki qaldı dəyişikliklərə, 17.3-cü bənddə 10 il qulluq stajının 5 illə əvəzlənməsi başa düşülən deyil. Bu dəyişiklik peşəkarlığa xidmət edəcəkmi? Məlumdur ki, 30 minə yaxın dövlət qulluqçusu var – prokurorluq, ədliyyə, milli təhlükəsizlik, müdafiə, fəvqəladə hallar, sərhəd xidməti, miqrasiya xidməti, daxili işlər, gömrük və digər orqanlarda dövlət qulluğunda çalışan şəxslər bura daxil deyil. Sual yaranır – bu dəyişikliyin maliyyə-iqtisadi əsaslandırılması nədən ibarət olacaq? Bu da göstərilmir.

17.4-1-ci bənddə yazılır: “nümunəvi icra” anlayışı nə deməkdir? “Dövlət qulluğu haqqında” Qanunda bu anlayışa, ümumiyyətlə, rast gəlinmir.

17.4-2-ci bənddə yazılır: “dövlət qulluqçusuna vaxtından əvvəl ixtisas dərəcəsi onun malik olduğu ixtisas dərəcəsinə qulluq müddətinin ən azı yarısı keçdikdən sonra

verilə bilər”. Bu maddə 17.7-ci maddə ilə ziddiyyət təşkil edir. Maddədə belə yazılıb: “İntizam tənbehinin tətbiqi qaydasında dövlət qulluqçusunun ixtisas dərəcəsi təqvim ili ərzində yalnız bir dəfə aşağı salına bilər”.

Əgər şəxs 25 il dövlət qulluğunda olacaqsa, ona bir dəfə növbədənənar ixtisas dərəcəsi verildiyi halda, onun ixtisas dərəcəsi hansısa xətalara yol verəcəyi təqdirdə hər təqvim ilində 1 dəfə aşağı salına bilər. Bu cür stimullaşdırma ədalətli sayıla bilməz. Burada, ümumiyyətlə, mütənasiblik yoxdur.

30-1.1-ci bənddə “dövlət qulluqçusunun peşə sərişətəliyi” anlayışı nə deməkdir? Bunun “peşəkarlıqla” əvəzlənməsi daha yaxşı olardı.

30-1.2-ci bənddə yazılır: “Ali kateqoriya dövlət orqanlarında inzibati vəzifələrin ali – üçüncü təsnifatlarına uyğun dövlət qulluğu vəzifələrini tutan dövlət qulluqçularının... xidməti fəaliyyəti qiymətləndirilmir”. Nə üçün? Ali, 1-ci, 2-ci və 3-cü təsnifatlara uyğun dövlət qulluqçuları daha böyük məsuliyyət daşıyırlar. Bunlar üçün də müəyyən meyarlar hazırlamaq olar. Bu, bir o qədər çətin məsələ deyil, ayrı-seçkilik mühiti yaradır. Dövlət qulluğuna tam kimi baxmaq lazımdır. Dövlət qulluğunun bütün təsnifatları qiymətləndirilməlidir. Məsələn, inzibati vəzifələrin 3-cü təsnifatına diqqət edək: “1-ci kateqoriya dövlət orqanları bölmə rəhbərləri müavinlərinin vəzifələri, 1-ci kateqoriya dövlət orqanları işlər müdirləri müavinlərinin vəzifələri, 2-ci kateqoriya dövlət orqanları rəhbərləri müavinlərinin vəzifələri, 2-ci kateqoriya dövlət orqanları bölmə rəhbərlərinin vəzifələri, 3-cü kateqoriya dövlət orqanları aparat rəhbərlərinin vəzifələri daxildir.” Nə üçün bu fəaliyyətlər qiymətləndirilməsin?

Dövlət qulluqçusunun xidmətinin qiymətləndirilmə

meyarları maddəsinin 30-1.6.2-ci bəndində yazılan “qulluq vəzifələrinə münasibət” nə deməkdir? Qiymətləndirici bunu necə ölçsün? Həmçinin 30-1.4.3-cü bənd də anlaşıqlı deyil. Fazil müəllim bunları çox dəqiq qiymətləndirdi: kollektiv daxilində nüfuz və ruhlandırmaq bacarığı. Ruhlandırmaq necə qiymətləndirilməlidir? Bunların əksəriyyəti abstrakt anlayışlardır. Bu da olsun qanunda 190-cı dəfə dəyişiklik. Dövlət qulluqçusunun səmərəli fəaliyyəti üçün dəyişikliklərin sayını neçəyə çatdırmaq lazımdır ki, bunlara nail ola bilək? Limiti müəyyənləşdirmək olduqca vacibdir. Təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Sağ olun. Eldar Quliyev. Eldar müəllim, buyurun.

E.Quliyev. Çox sağ olun. Xanım Sədr, hörmətli millət vəkilləri. Bu gün müzakirə etdiyimiz “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi ölkəmizdə idarəetmənin daha da təkmilləşməsi baxımından çox böyük önəm kəsb edir. Belə ki, idarəetməyə cəlb olunan mütəxəssislərin peşəkarlıq səviyyəsi, onlara tapşırılan vəzifələrə münasibətləri ölkənin sosial-iqtisadi inkişafına böyük təsir edir. Bununla əlaqədar dövlət qulluqçularına müəyyən olunan tələblərin daha da ciddiləşdirilməsi və dövlət orqanlarında inzibati vəzifə tutanların stimullaşdırılması, şübhəsiz ki, işin nəticəsinə öz müsbət təsirini göstərəcək.

Qanun layihəsində “Dövlət qulluğu haqqında” Qanunun 17-ci və 30-1-ci maddəsində nəzərdə tutulan dəyişikliklər dövlət qulluqçularının səmərəli fəaliyyət göstərməsinə və onların stimullaşdırılmasına yönəlmişdir. Mövcud qanunla inzibati vəzifələrin ali təsnifatı istisna olmaqla 1-ci, 2-ci təsnifat inzibati vəzifələri tutan dövlət qulluq-

çularının həmin təsnifatlar üzrə ixtisas dərəcəsinin dövlət qulluğunda azı 10 il qulluq stajı tələb edilirdisə, layihədə bu müddət 5 il müəyyən olunmuşdur. Bu, tamamilə məqsədəuyğun düzəlişdir. Hesab edirik ki, bu vəzifəyə müəyyən edilən bir çox şəxslər dövlət qulluğu sayılmayan müxtəlif sahələrdə müəyyən iş stajına və yüksək peşəkarlığa malik, müasir texnologiyaları mükəmməl mənimsəyən mütəxəssislərdir. Ona görə də onların müvafiq ixtisas dərəcəsi almaq üçün 10 il gözləməsinə ehtiyac yoxdur. Həm də yüksək ixtisaslı və işgüzar işə seçilən əzmkar mütəxəssislərin dövlət qulluğunda işə cəlb olunması stimullaşdırılacaq.

Layihənin 17-ci maddəsində dövlət qulluğuna hansı hallarda onun tutduğu vəzifəyə uyğun tələblər nəzərə almaqla, daha yüksək ixtisas dərəcəsinin verilməsi öz əksini tapmışdır. Belə olan hallarda dövlət qulluqçuları yüksək ixtisas dərəcəsi almaq üçün subyektiv fikirlərə yox, qanunda nəzərdə tutulduğu kimi, öz qulluq funksiyalarını nümunəvi icra etmək, işində yüksək nəticələrə nail olmaq üçün çalışmalıdırlar. Bütün bunlar və layihədə nəzərdə tutulan digər dəyişikliklər dövlət qulluqçularının səmərəli fəaliyyəti üçün əlverişli şəraitin yaradılmasına və dövlət qulluğuna daha yüksək bilik və bacarığa malik gənc mütəxəssislərin cəlb olunmasına yönəlmişdir.

Layihədə “Dövlət qulluqçularının xidməti fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi” adlandırılan 30-1-ci maddə yeni redaksiyada verilmişdir. Bu maddədə dövlət qulluqçularının xidməti fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi meyarları, fəaliyyətə verilən qiymət və nəticələr, konkret olaraq əhatəli formada öz əksini tapmışdır. Bu qanun layihəsi konseptual baxımdan qanunvericiliyin tələblərinə tam uyğundur. Mən bu qanun layihəsinə səs verəcəyəm. Diqqətinizə görə sağ olun.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, Eldar müəllim. Erkin Qədirli. Buyurun, Erkin müəllim.

E.Qədirli. Çox sağ olun, xanım Sədr. Mən Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsinin üzvü kimi bu layihənin plenar iclasına çıxarılmasını tövsiyə etmək üçün lehinə səs vermişdim. Sonrakı təkliflərimi komitəmizin növbəti iclaslarına saxlamışdım. Fazil bəyin fikirlərinə bir az qüvvət vermək istəyirəm. Fazil müəllim dövlət qulluqçularının gördüyü işin dəyərləndirilməsi məsələsinə toxundu. Bu, həqiqətən də, problemdir. Bu layihə qəbul olunarsa da, öz-özlüyündə bu problemi, təbii ki, çözüsi deyil. Onun daha dərin kökləri var.

Mən 15, hətta 16 il bundan öncə Avropa Birliyinin maliyyələşdiriyi TASİS proqramı çərçivəsində Azərbaycanın nazirliklərdən birinin idarəsində pilot layihə ilə məşğul olmuşam. Məsələ nədədir? Bizdə “job description” deyilən bir şey yoxdur; – onun hərfi tərcüməsi işin təsviri deməkdir. Yəni funksiya var, əmək müqaviləsi var, orada vəzifələr göstərilib, nazirliyin əsasnaməsi var, idarə şöbələrə və bölmələrə bölünüb, orada da işçilər var. Şöbənin, idarənin, nazirliyin nə işlə məşğul olduğunu hər kəs bilir, amma şəxsən onun görməli olduğu işi təsvir etməkdə hər kəs çətinlik çəkir. Mən bunu öz gözümlə görmüşəm, təcrübədə yaşamışam. Çünki mənə tapşırılmış iş həmin o dövlət qulluqçularını bir-bir dinləmək, onların suallarına cavab vermək və onun əsasında layihə hazırlamaq idi. Çox çətin oldu. Çünki hər kəsin cavabı təxminən bu idi – şöbə müdiri və yaxud idarə rəisinin tapşırdığı işləri görürük, nazirin dərkənarı ilə sənəd gəlir, hesabat yazırıq, arayış veririk, proqnoz hazırlayırıq. Amma konkret, məsələn, şöbədə 5 adam var, o 5 nəfərin hamısı eyni iş görmür axı. Konkret dövlət qulluqçusunun şəxsən

gördüyü işin təsviri nə müqavilədə, nə də əmrdə var. Bax, o, çətinlik yaradır. Ona görə də bu, dəyərləndirmədə problemlər yaradır, həm də bürokratik əngəllər və digər problemlər də doğura bilir.

Keyfiyyət deyilən bir anlayış var. Burada yalnız işin nəticəsi deyil, o nəticəyə varmaq prosesi də dəyərləndirilir. Çox zaman elə düşünürlər ki, çox işləmək yaxşıdır, yəni saat 6-dan sonra işdə qalıb iş görür və hesab olunur ki, bu, daha yaxşı işləyir. Halbuki o, əslində, mənfi bir göstərici sayılmalıdır. Bizdə özəl və bəzi xarici şirkətlərdə bu, elədir. Beynəlxalq təşkilatlar bunu yoluna qoya bilərlər. Mən başa düşürəm, dövlət qulluğunda daha çətinidir. Ona görə Fazil bəyin söylədiklərinə qatılıram. Mən komitədə bu layihəyə ikinci oxunuşa qədər təklif verməyə hazırlaşırım.

Həmin “job description”, yəni işin təsviri ilə bağlı bizim Nazirlər Kabineti də düşünməlidir və gərəkdirsə, bu qanun layihəsinə o müddəanı da salmalıyıq. Çox sağ olun.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, Erkin müəllim. Amma mən düşünürəm ki, bu gün dövlət qulluğu olan bir çox dövlət orqanlarında, strukturlarında belə hallar var. Elə bizim Milli Məclisdə hansı müqavilə bağlanırsa, Siz dediyiniz “job description” – işin təsviri var. Bu gün biz bunu edirik. Çox sağ olun.

Siyavuş Novruzov. Siyavuş müəllim, buyurun.

S.Novruzov. Təşəkkür edirəm, hörmətli Sədr. Bu qanun layihəsi çox vacibdir. Ümumiyyətlə, dövlət qulluğu ilə bağlı biz baxışlarımızı müəyyənləşdirməliyik. Çünki bu, çox vacib olan bir sahədir. Əslində götürsək, dövlət müstəqilliyini əldə etdikdən sonra bu, gündəmdə olan məsələlərdən biridir. Hesab edirəm ki, hər bir dövlət qulluqçusunun qorunması, onun inkişafı, iş keyfiyyətinin,

iş şəraitinin yaxşılaşdırılması ümumi görüləcək işə vacib töhfələrin verilməsindən ibarət olmalıdır. Mən birinci dövlət qulluqçularının qorunması məsələsindən başlamaq istəyirəm.

Bəzi hallarda biz rast gəlirik ki, siyasi sistem, dövlət quruluşu, idarəetmə sistemi dəyişmir. Bir nəfər rəsmi bir nazirliyə, hansısa bir struktura rəhbər gəlir. Təbii ki, bu rəhbərin vəzifəsi siyasi vəzifədir. O, dövlətin o sahədə olan siyasətini həyata keçirməlidir. Aydın məsələdir. Ola bilər, o siyasətə yaramayan bir neçə insan var ki, bunlar da dəyişə bilər. Amma illərlə 20 faiz, 25 faiz, 30 faiz əmək haqqı verib, dövlət tərəfindən yetişdirilmiş dövlət qulluqçusunu işdən azad edib, hər hansı bir dövlət qulluğunda olmayan şəxsi ora gətirməklə ümumi dövlət qulluğu sisteminin pozulmasına şərait yaradır. O baxımdan da biz qanunda elə vacib məqamları qoymalıyıq ki, burada bu məsələlər öz həllini ciddi şəkildə tapsın.

İkinci bir məsələ. Biz görürük ki, dövlət qulluqçusu təqaüd yaşına çatanda təqaüdə getmək istəmir. Bunun səbəblərinin nədən ibarət olduğunu araşdırmırıq. Çünki o, aldığı əmək haqqından artıq təqaüd alır, amma bu insan təqaüdə getmək istəmir. Səbəb isə ondan ibarətdir ki, biz onun sonrakı məşğulluq məsələsi ilə proqramımızı ortaya qoymuruq. Yenə əvvəlki məsələyə qayıdıram. Dövlət illərlə vəsait ayırır, bunu yetişdirir və o, tam yetişib yetkin yaşına çatanda, 65, 67, lap 70 yaşına çatanda, – bu gün Amerikada prezidentliyə namizədlər 80-ni haqlayırlar, – biz deyirik ki, yaxşı, sən get, otur evdə, başla günlərini saymağa. Amma bunun potensialından istifadə etsək, o, heç özü həmin tutduğu vəzifədə qalmayacaq, gedib o işdə işləyəcək.

Cənab Prezidentin tapşırığı ilə əlaqədar Strateji Araş-

dırmalar Mərkəzi yaradılarda nəzərdə tutulmuşdu ki, bu cür kateqoriyalı insanlar, məsələn, nazir müavini, icra başçısıdır və digərləridir, – söhbət təmizlərindən gedir, – onların kifayət qədər idarəetmə potensialı və təcrübəsi var, onları bura cəlb etmək, kurslar keçirmək və bunlardan istifadə etmək lazımdır. Bəzi adamlar deyir, bu, ingilis dilini bilməlidir. İngilis dili bilməklə ağıl artmır ki. Bilsin, ingilis dilini bilsə, daha yaxşı, amma o potensial yoxdur axı. 20 il böyük bir şəhərə, rayona başçılıq etmiş, yaxud nazir müavini işləmiş insan öz təcrübəsini digərinə ötürməlidir, öyrətməlidir. Bu məsələlərə baxanda biz gərək dövlət qulluqçuları ilə əlaqədar olan məsələlərin tam şəkildə həllini tapaq, yaxud götürək qeyri-hökumət təşkilatlarını. Bu sahədə qeyri-hökumət təşkilatları yaranmalıdır, qarulaşmalıdır.

Bu gün kənd təsərrüfatı sahəsinə təcrübəli insanlar lazımdır. Kənd Təsərrüfatı Nazirliyində və digər nazirliklərdə bu sahə ilə məşğul olan nə qədər insan təqaüddədir. Onların potensialından istifadə etmək lazımdır.

Cənab Prezidentin sərəncamı var ki, Azərbaycanın işğaldan azad olunan regionlarında olan sahələr müəyyən-ləşsin ki, nəyə uyğundur, nəyə yararır. Turalım ki, gedib üzüm əkilən yerdə pambıq əkməsinlər. O baxımdan da, mən hesab edirəm, bu insanların potensialından qeyri-hökumət təşkilatları, ayrı-ayrı qurumlar vasitəsi ilə istifadə etsək, onların təminatı da öz əksini tapar, məşğulluğu da həll olunar ki, həmin insanlar gedib qapıları döyməsin, 1–2 il də iş vaxtının uzadılmasını xahiş etməsinlər.

Başqa bir məsələ. Biz əvvəl-axır, hörmətli Sədr, bu məsələyə baxmalıyıq. Elə seçkili orqanlar var ki, həmin orqanın rəhbərinin əmək haqqı orada çalışan dövlət qulluqçusunun əmək haqqından aşağıdır. Mən bir misal göstərə bilərəm. Konstitusiya Məhkəməsinin sədrinin əmək haqqı,

– halbuki Konstitusiya Məhkəməsinə rəhbərlik edir, – Konstitusiya Məhkəməsinin Aparat rəhbərinin müavininin əmək haqqından aşağıdır. Onlar da müraciət edirlər, bir çox strukturlar da var. Qeyd edirlər ki, bu rəhbərdir. Hörmətli Sahibə xanım, bizdə də götürsək, elədir. Dəqiqəliyi ilə deyərlər, Milli Məclisin adını çəkəndə o dəqiqə başlayırlar ki, Milli Məclis özü haqqında düşünür. Ona görə Milli Məclisin adını çəkmirəm, Konstitusiya Məhkəməsindən danışırım. Bu cür işlər, hesab edirəm ki, öz həllini tapmalıdır, bu məsələlər həll olunmalıdır. O təcrübənin özü bir nümunə olmalıdır.

İndi biz müharibə apardığımız şəraitdə bir nümunənin şahidi oluruq. Görürük ki, dövlət təcrübəsi olan strukturda vəziyyət necədir, dövlət təcrübəsi olmayan strukturda vəziyyət necədir. Bu gün Ermənistan rəhbərliyi dövlət strukturunda təcrübəsi olmayan insanları yığıb ətrafına və nəticə etibarını ilə məsələlər bu vəziyyətə gəlib çıxıb.

Bir xırda haşiyə çıxmaq istəyirəm. Bəzən həmkarlarımız çıxış edir, deyir ki, Paşinyan getməlidir və sair. Biz bu məsələni qaldırmamalıyıq. Gözləməliyik ki, ölkəsini nə qədər uçuruma aparır, aparsın. Gərək bir ağıllısını gətirib qoyalar ora? Bizə bu gün bu cür adamın olması, təcrübəsinin olmaması, Ermənistanın tamam beynəlxalq aləmdə biabır olması sərf edir. Biz düşmüşük az qala onun hüquqlarının müdafiəsinə ki, bu, getməlidir, onu erməni xalqı qovmalıdır və sair və ilaxır. Niyə? Nə qədər bacarırsa, qoy ölkəsini uçuruma aparsın, o əməllərinə sahib dursun. Təşəkkür edirəm, layihəyə səs verəcəyəm, amma dediyim fikirlər də nəzərə alınsa, yaxşı olar.

Sədrlik edən. Sağ olun. Tahir Mikişili. Tahir müəllim, buyurun.

T.Mirkişili. Çox sağ olun, hörmətli Sahibə xanım.

Hörmətli həmkarlar, mən də “Dövlət qulluğu haqqında” qəbul olunmuş Qanunda bu dəyişikliklərlə bağlı həmkarlarımızın təkliflərinin bəzilərini dəstəkləyirəm. Amma eyni zamanda, bəzi fikirlərlə bağlı öz təkliflərimi bildirmək istəyərdim.

Ümumiyyətlə, qeyd edim ki, fəaliyyətin qiymətləndirilməsi bizim ölkəmizdə ən həssas məsələlərdən biridir. Xüsusən, subyektivlik, eyni zamanda, obyektivliyin təmin olunması ilə bağlı illərdir, bizim təhsil sistemində test imtahanlarının tətbiq olunması məhz bu amillərdə subyektivliyin aradan qaldırılması üçün atılmış çox böyük bir addımdır. Amma eyni zamanda, qeyd etmək lazımdır ki, hər bir fəaliyyəti yalnız robot kimi qiymətləndirmək qeyri-mümkündür. Biliyi, ola bilər ki, test formasında qiymətləndirək, amma vərdişlərin qiymətləndirilməsində insan amili hökmən olmalıdır və biz insanlara inanmağı və eyni zamanda, obyektivliyin təmin olunması üçün o insanlara şans verməyi bacarmalıyıq. Ona görə mən düşünürəm ki, bu məsələlər əgər xaricdə daha çox etibar əsasında qurulursa, biz də bunu öyrənməliyik. Qanunda bunun üçün şərait yaratmaq lazımdır və əgər bundan yaranan hər hansı bir qeyri-obyektivlik olacaqsə, hesab edirəm ki, onu aradan qaldırmağa çalışmaq daha düzgündür.

Amma digər bir məsələ ilə bağlı hörmətli həmkarım Etibar Əliyev burada çox maraqlı bir məsələyə toxundu. Mən istərdim, bu məsələni bir az da genişləndirim. Xatırlayırsınızsa, dövlət büdcəsinin 2019-cu il icrası, “Dövlət qulluğu haqqında” Qanunda yeni dəyişikliklərin olunması ilə bağlı bizim tərəfimizdən təkliflər verilmişdi. Xatırladım ki, təkcə 2019-cu ildə dövlət qulluğunda vakant yerlərin tutulmamasına görə 82 milyon manat dövlət büdcəsinə geri qaytarılmışdır. Bu, o deməkdir ki, dövlət qulluğunda

kifayət qədər vakansiyalar var. Amma bu vakansiyaların tutulması ilə bağlı insanlar müəyyən çətinliklər çəkirlər. Dövlət qulluğuna qəbul ilə bağlı prosedurların sadələşməsi üçün bizim tərəfimizdən də təklif verilmişdir. Mən onu bir daha təkrar etmək istəyirəm ki, dövlət qulluğunun tutulması, prosedurların sadələşməsi ilə bağlı müvafiq komitədə gələcəkdə bu təşəbbüslərin üzərində yenidən işləmək lazımdır.

İkinci bir tərəfdən, Etibar müəllimin dediyi məsələni mən bir daha genişləndirmək istərdim. Bizim komitə üçün, həqiqətən də, maraqlıdır ki, bu olunan dəyişikliklərin maliyyə, iqtisadi yükü, ümumiyyətlə, hesablanıbmı? Çünki layihədə bir çox yerlərdə, məsələn, mükafatların verilməsi məsələsi var, qiymətləndirmə meyarları əsasında əlavə maliyyə xərcləri çəkiləcək. Ümumiyyətlə, tək bu layihə ilə deyil, hansı layihələrdə ki bizim komitə ikinci və ya üçüncü olursa, biz çalışırıq həmin layihədə olan dəyişikliyin sonradan dövlət büdcəsinə səbəb ola biləcəyi maliyyə və iqtisadi yük ilə bağlı araşdırmalar aparaq. Amma hansı layihədə ki bizim komitə yoxdur, ona görə mən məcburam plenar iclasda çıxış edim. Mümkün olduğu təqdirdə gələn oxunuşlara qədər bu dəyişikliklərin hər hansı bir maliyyə yükünün təhlili aparılıbsa, onun da səs-lənməsini, yaxud da təqdim olunmasını mən hörmətli Kamal Cəfərovdan xahiş etmək istərdim. Mən layihəni dəstəkləyirəm, bir daha diqqətinizə görə minnətdaram. Çox sağ olun.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, Tahir müəllim. Müzakirələr bitdi. Mən düşünürəm ki, çox ciddi qanundur və burada çoxsaylı, müxtəlif təkliflər verildi. Əli müəllim, xahiş edirəm, Sizin komitənizdə buna, həmişə olduğu kimi, çox ciddi baxılsın və düşünürəm, burada təklif verən bizim

hörmətli həmkarlarımızı da iclaslarınıza dəvət edə bilərsiniz ki, təkliflərin hamısı ikinci oxunuşa kimi həllini tapsın. Çox sağ olun. İndi isə xahiş edirəm, qanun layihəsinə münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.52 dəq.)
Lehinə	86
Əleyhinə	1
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	87
Nəticə: Qəbul edildi	

Şakir müəllim, sizdə vəziyyət necədir?

Ş.Şabanov. Lehinə 21 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, qanun layihəsi birinci oxunuşda qəbul edildi.

Hörmətli həmkarlar, qarşıdan gözəl bayramlar gəlir. Noyabrın 9-da biz Dövlət Bayrağı gününü, noyabrın 12-də Konstitusiyaya gününü, noyabrın 17-də isə Milli Dirçəliş gününü qeyd edəcəyik. Onu da deyim ki, xalqımızın Vətən Müharibəsi apardığı bu tarixi günlərdə, düşünürəm ki, həmin bayramlar xüsusi rəmzi bir mənə kəsb edir və mən bayramlar münasibəti ilə sizi və media nümayəndələrini, xalqımızı ürəkdən təbrik edirəm. Hər birinizə möhkəm can sağlığı, firavanlıq və ailə səadəti arzulayıram.

Hörmətli həmkarlar, bununla da iclasımız bitdi. Növbəti iclasın tarixi sizə deyiləcək. Çox sağ olun.

EDİLMƏMİŞ ÇIXIŞLARIN MƏTNLƏRİ

6 noyabr 2020-ci il

Malik Həsənov. Çox şükürlər olsun ki, biz bu gün şə-rəfli tarixi hadisələrin şahidi və iştirakçısıyıq. Artıq 40 gündür ki, rəşadətli ordumuz Ali Baş Komandanımızın öndərliyi ilə 30 il öncə işğal edilmiş torpaqlarımızın azad-lığı uğrunda mübarizə aparır və olduqca ciddi uğurlar əldə edilir. Demək olar ki, hər gün yeni qələbə xəbərləri ilə bizləri sevindirir. Cənab Prezidentimiz cəbhədə qazandı-ğımız uğurlarımızı diplomatik müstəvidə də möhkəm-lətmək istiqamətində məqsədyönlü və ardıcıl siyasət yü-rüdür. Məhz bu davamlı siyasətin nəticəsidir ki, artıq əv-vəlki dövrdən fərqli olaraq dünyanın aparıcı dövlətləri və beyin mərkəzləri haqq işimizi dəstəkləyir, proses və hadisələrə obyektiv prizmadan yanaşaraq, dəyərləndir-mələr ortaya qoyurlar. Doğrudur, bu gün dünyada, xüsusi-lə də Avropada bir hərəkətlilik, siyasi, etnik və dini ba-xımdan gərginliyin yaşandığını müşahidə edirik. Bəzi qüvvələrin prosesləri dini zəminə çəkmək istiqamətindəki söylərini qətiyyətlə pisləyirik.

Görünən odur ki, Avropanın insani dəyərlər kimi illərlə bizə təqdim etdiyi dəyərlərdən bu gün özü imtina edir. İnsan hüquqları, multikulturalizm və bu kimi dəyərlər Avropa ölkələri üçün yanlış şüar xarakterli olub, bir çox ölkələrdə stabilliyi pozmaq, digər dövlətlərdə çaxnaşmalar yaratmaqla, onların varlığına son qoymaq üçün mahiyyət etibarlı ilə ikili standartlara dayanan prinsiplərdən başqa bir şey deyildir. Bu yanaşmanın bariz nümunəsini bu 30 ildə və bu günlərdə Qarabağ probleminin həllinə və apar-

dığımız Vətən Müharibəsinə münasibətdə də görürük. Lakin qeyd etdiyim kimi, möhtərəm cənab Prezidentimizin dönməz siyasi iradəsi və usta diplomatik siyasəti nəticəsində bütün bu “yanaşmalar” uğursuzluğa düşər olur. Bunu Prezidentimizin az qala hər gün dünyanın müxtəlif informasiya agentliklərinə, televiziya kanallarına verdiyi müsahibələri ilə tanış olan və həmin müsahibələrin təhlili zamanı görürük. Həmin müsahibələrin hamısı geniş və proqram xarakterli olub, onlarda tarixi hadisələrin obyektiv təhlili verilir, real tarixi faktlar heç bir konyuktur xarakterli əlavələr edilmədən doğru-dürüst təqdim edilir, siyasi, iqtisadi, hərbi hədəflərimizə və digər bu kimi mühüm məqamlara toxunulur.

Cənab Prezidentimizin həyata keçirdiyi daxili və xarici siyasət nəticəsində xalqımızın bütünləşməsinə və bütövləşməsinə nail olunmuşdur ki, bu, dövlətimizin gələcək inkişafını təmin edəcək ən böyük tarixi nailiyyətdir və bütün bunlara görə möhtərəm cənab Prezidentimizə öz adımdan və bütün cəlilabadlılar adından təşəkkürümü bildirirəm. Cəlilabadlılar məndən ölkəmizin bütün əhalisi kimi onların da cənab Prezidentimizin ətrafında sıx birləşərək, onun istənilən tapşırıq və göstərişlərini icra etməyə hazır olduqlarını çatdırmağımı xahiş etmiş, qələbəmizə naminə hər bir fədakarlıqlara hazır olduqlarını bildirmişlər.

Könül Nurullayeva. Bildiyimiz kimi, “Dövlət qulluğu haqqında” Qanuna əsasən dövlət qulluqçusuna ixtisas dərəcəsi qulluq stajına və ixtisas dərəcəsinə qulluq müddətinə uyğun olaraq, habelə əvvəllər verilmiş ixtisas dərəcəsi, eləcə də dövlət qulluqçusunun peşəkarlığı və idarəçilik təcrübəsi nəzərə alınmaqla ardıcıl verilir. Hazırda sözügedən qanunda ixtisas dərəcəsinə qulluq müddətinin hesablanması ilə bağlı konkret tənzimləməyə ehtiyac var.

Qanun layihəsi ilə bu istiqamətdə mövcud olan problemlər qismən aradan qaldırılmışdır. Lakin ixtisas dərəcəsində qulluq müddətinin hansı andan hesablanması barədə konkret norma yoxdur. Ona görə qanunda olan boşluqlar səbəbindən bəzi dövlət qulluqçularına qanunda nəzərdə tutulmuş ixtisas dərəcəsində qulluq müddətindən (3 il və ya 2 il) xeyli müddət sonra növbəti ixtisas dərəcəsi verilir. Əsas olaraq “3-cü, 5-ci təsnifat vəzifələri üçün – ixtisas dərəcəsində qulluq müddəti 3 il, digər təsnifat vəzifələri üçün 2 il təşkil etməlidir” müddələri göstərilir. Bu hal ən çox aşağı kateqoriyalı dövlət orqanından yuxarı kateqoriyalı dövlət orqanına müsahibə yolu ilə vəzifəyə təyin olunma zamanı rast gəlinir. Bu səbəbdən qanun layihəsinə “İxtisas dərəcəsində qulluq müddəti həmin ixtisas dərəcəsinin verilməsi barədə əmrin imzalandığı gündən hesablanır” müddəasının əlavə edilməsini təklif edirəm.

Bundan başqa, dövlət qulluqçusunun qulluqda fəaliyyətini davam etdirməsi üçün əldə etdiyi sertifikatın qüvvədə olma müddətinin bitdiyinə görə yenidən sertifikat alması, əks təqdirdə dövlət qulluğuna xitam verilməsi göstərilmişdir. Belə olan halda, həmin müddəə ilə hazırkı qanun layihəsində göstərilən dövlət qulluqçusunun xidməti fəaliyyətinin qiymətləndirilməsinin yönəldiyi məqsəd uzlaşmayacaqdır. Belə ki, ilk dəfə sertifikat almış və müsahibədən uğurla keçmiş şəxsin staj və sınaq müddətindən sonra daimi dövlət qulluğuna qəbul edilməsi həmin dövlət qulluqçusunun peşəkar xidməti fəaliyyətinin formalaşmasına və qulluq funksiyalarının məsuliyyətlə yerinə yetirilməsinə gətirib çıxarır. Həmçinin dövlət qulluqçularının hər təqvim ili üzrə xidməti fəaliyyətlərini qiymətləndirməklə onların vəzifəsinin öhdəsindən gəlməsini, tutduğu vəzifəyə dair tələbləri yerinə yetirməsini və dövlət qulluq-

çusunun gələcək inkişafını müəyyən etmək olur, eləcə də qiymətləndirilmə nəticəsi əsasında dövlət qulluqçusu barədə həvəsləndirmə və digər tədbirlər görülür. Artıq bir neçə il dövlət qulluğu stajına malik, peşə biliklərinə yiyələnmiş dövlət qulluqçusunun dövlət qulluğunda fəaliyyətinin davam etdirilməsi üçün yenidən sertifikat əldə etməsi məqsədəuyğun hesab edilmir. Eyni zamanda, dövlət qulluqçularının xidməti fəaliyyətinin qiymətləndirilməsinin heç bir anlamı qalmır.

Bu səbəbdən sertifikatın qüvvədə olduğu 5 il ərzində daimi dövlət qulluğuna qəbul edilmiş və xidməti fəaliyyəti üç dəfə müsbət qiymətləndirilmiş dövlət qulluqçusunun sertifikatının müddətsiz hesab edilməsini və buna uyğun olaraq 33.1.5-ci maddədə dəyişiklik edilməsini təklif edirəm.

Digər problem isə dövlət qulluqçusuna ixtisas dərəcəsinin verilməsi ilə bağlı tələblərin pozulmasında təqsirli olan şəxslərin məsuliyyət məsələsinin tənzimlənməməsidir. Hazırkı qanun layihəsində növbəti ixtisas dərəcəsinin vaxtından əvvəl verilməsinin dövlət qulluğunda qulluq etdiyi müddətdə yalnız bir dəfə yol verilməsi konkret olaraq göstərilmişdir. Sui-istifadə hallarının qarşısını almaq üçün aşağıdakıları təklif edirəm:

1. “Dövlət qulluqçusunun ixtisas dərəcəsinin verilməsi ilə bağlı tələblərin pozulmasında təqsirli olan şəxslər qanunla nəzərdə tutulmuş qaydada məsuliyyət daşıyırlar” müddəasının əlavə edilməsi;

2. İnzibati və ya cinayət məsuliyyətini müəyyən edən normaların müvafiq olaraq Azərbaycan Respublikası İnzibati Xətalər və ya Cinayət məəcəllələrinə daxil edilməsi.

Ceyhun Məmmədov. Bu günlərdə Azərbaycan xalqı tarixinin ən şərəfli, şanlı, qürurlu günlərindən birini yaşayır. Tarixi həqiqətdir ki, Azərbaycan heç zaman bu qə-

dər güclü və müstəqil olmamışdır.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin qətiyyətli iradəsi və gərgin əməyi nəticəsində rəşadətli Azərbaycan Ordusu uzun illər işğalda qalan torpaqlarımızı azad edir. Çox sevindirici haldır ki, bu gün Azərbaycan tək cə döyüş meydanında deyil, bütün cəbhələrdə düşməni üstələyir, ona acı məğlubiyyət yaşadır.

Döyüş meydanında ciddi məğlubiyyətlə üzləşən düşmən isə hər zamankı kimi daha çox yalan məlumatlar yaymağa, münafiqşəyə milli və dini don geydirməyə çalışır. Belə cəhdlərdən biri də Şuşada kilsənin guya Azərbaycan Ordusu tərəfindən hədəf alınması ilə bağlı növbəti şounun düzəldilməsi idi. Onlar özləri kilsəyə xələl gətirərək Azərbaycanı bu kilsəni dağıtmaqda günahlandırmağa çalışdılar. Bu cur şouların təşkilində xüsusi bacarığa malik Ermənistanın xunta rejiminin bu cəhdi də fiaskoya uğradı. Beynəlxalq ictimaiyyətin diqqətini özlərinə çəkə və qarşılarına qoyduqları məqsədlərə nail ola bilmədilər.

Müxtəlif dinlərin və mədəniyyətlərin nümayəndələri qədim dövrlərdən Azərbaycanda sülh və qarşılıqlı anlaşma şəraitində yaşamışlar. Ölkəmizdə həyata keçirilən uğurlu və uzaqgörən siyasət nəticəsində bu gün Azərbaycan dünyanın multikulturalizm mərkəzlərindən və ən tolerant ölkələrindən birinə çevrilib. Ermənistandan fərqli olaraq bu gün Azərbaycanda bütün ibadət ocaqları, o cümlədən Bakının mərkəzində yerləşən erməni kilsəsi, içərisində olan 5 min ədəbiyyatla birgə dövlət tərəfindən qorunur. Bu, bir daha Azərbaycanın multikultural ölkə olduğunu göstərir. Azərbaycanın bu uğuru beynəlxalq qurumlar, dünyanın tanınmış nüfuzlu dini liderləri tərəfindən də hər zaman yüksək qiymətləndirilib.

Hamımıza məlumdur ki, Azərbaycandan fərqli olaraq

bu gün Ermənistan monoetnik dövlətdir və bu ölkədə yaşayan digər dinlərin nümayəndələri davamlı təzyiqlə üzləşirlər. Dağlıq Qarabağda, eləcə də Ermənistanda Azərbaycan xalqına məxsus bütün dini abidələr dağıdılıb. Səməvi dinlərə görə sinaqoq, kilsə, məscid Allahın evi və müqəddəs yer sayılır. Ermənistan siyasi hakimiyyəti üçün isə heç bir dəyər və müqəddəslik anlayışı yoxdur. Məscidlərdə donuz, inək saxlanması, bir qisminin dağıdılması vəhşiliyin əyani sübutudur.

Fatma Yıldırım. Bu gün rəşadətli Azərbaycan Ordusu torpaqlarımızın işğaldan azad edilməsi uğrunda qətiyyətlə irəliləyir. Qəhrəman hərbiçilərimizin qarşısında əzilən Ermənistan hərbi birləşmələri acizlik göstərərək mülki insanlarımızı hədəf alır.

Sentyabrın 27-də hərbi əməliyyatların başlanmasından etibarən Bərdə rayonu da düşmən tərəfindən mütəmadi atəşə tutulmaqdadır. Bunun nəticəsi olaraq 28 nəfər mülki vətəndaşımızı itirmişik. Düşmən “Smerç” tipli raketlərdən istifadə etməklə Bərdədə dinc sakinlərə qarşı sözün əsl mənasında qətliam törətdi. Bu qətliam erməni vəhşiliyinin və barbarlığının növbəti göstəricisi idi.

Gündüz saatlarında insanların sıx olduğu şəhərin mərkəzində qadağan olunmuş ağır silahla hücum etmək bütün bəşəriyyətə və insanlığa qarşı cinayətdir. Ermənilərin Azərbaycan xalqına qarşı törədilən bu növbəti terror aktı neçə-neçə ailələrin faciəsinə çevrildi, uşaqların arzuları, ümidləri məhv edildi.

Günahsız körpələrimizin qanına əli bulaşmış terrorçular bu cinayətlərə görə mütləq cavab verməlidirlər. Beynəlxalq ictimaiyyət təcavüzkar Ermənistana qarşı təzyiqliq göstərməlidir və müvafiq sanksiyalar tətbiq etməlidir. Biz terroru harada baş verməsindən asılı olmayaraq, daim

lənətləyirik. Baş verən terror hadisələrində dünya ictimaiyyəti hər zaman birləşir. Bir neçə gün bundan əvvəl Avstraliyada baş vermiş terror hadisəsinin, sonra isə bunun şahidi olduq. Amma təəssüf ki, biz Bərdə, eləcə də Gəncə qətlialmlarına beynəlxalq aləmdə kifayət qədər reaksiya görə bilmədik.

Möhtərəm cənab Prezidentin rəhbərliyi ilə aparılan uğurlu diplomatiya sayəsində Gəncə və Bərdədə dinc əhaliyə qarşı törədilən qətlialmları dünyaya çatdırmağa müvəffəq olduq. Lakin nüfuzlu beynəlxalq təşkilatlar bu vandalizmə görə, sadəcə, təəssüf etdiklərini bildirdilər. Bunu törədənlərə heç bir təzyiq göstərmədilər. XXI əsrdə bu qanlı hadisəni törədən cinayətkarlar ədalət məhkəməsinə çıxarılmalıdır. Belə qanlı terror aktlarına təəssüflənmək kifayət deyil.

Bu cür hadisələr xalqımızın, o cümlədən qəhrəman bərdəlilərin vətənpərvərlik ruhunu sındırmaq iqtidarında deyil. Bərdə bizim ən qədim şəhərlərimizdən biridir. Canımız vətən üçün fəda olsun, deyən mərd, qorxmaz Azərbaycan xalqının əzmini heç bir güc sındıra bilməz. Bu, tarix boyunca belə olub və belə də olacaq. Bizim ədalət savaşı Qarabağımızı işğaldan tam azad edilənə qədər davam edəcək.

Tamam Cəfərova. Biz tariximizin şanlı günlərini yaşayırıq. 27 sentyabrdan dövlətçilik, hərbi-siyasi tariximizin yeni bir mərhələsi başlanmışdır. Azərbaycan Ordusu Ali Baş Komandanın rəhbərliyi altında tarixi ədaləti, ölkəmizin ərazi bütövlüyünü bərpa etmək uğrunda zəfər yürüşünə başlayıb və Azərbaycanın müstəqillik tarixinə yeni qəhrəmanlıq salnaməsi yazır. Bunun adı Vətən Müharibəsidir!

Sentyabrın 27-dən etibarən başlayan uğurlu əks-hücum əməliyyatları nəticəsində Ali Baş Komandan İlham Əliyeye-

vin rəhbərliyi ilə şanlı ordumuz 30 il işğal altında olan torpaqlarımızın bir hissəsini azad etdi və dünyaya gücünü göstərdi. Cənab Prezidentin qətiyyətindən, iradəsindən və xalqımızın möhtəşəm dəstəyindən ilhamlanan müzəffər ordumuz bu istiqamətdə mübarizəsini uğurla davam etdirir.

Məhz Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyevin uzaqgörənliyi, qətiyyətli və prinsipial lider kimi yürütdüyü siyasətin nəticəsidir ki, qəhrəman ordumuz döyüş meydanında tam üstünlüyə malikdir. Bu gün dövlət başçımız bütün çətinliklərə baxmayaraq, xarici qüvvələrin təzyiqinə cəsərlə sinə gərir, onları dəf edir. Ali Baş Komandan son 500 ildə tarixi torpaqlarını ardıcıl şəkildə itirməyə məhkum olmuş Azərbaycan xalqının milli mənlüyünü, qürurunu, gücünü özünə qaytarır, tariximizi bərpa edir.

Bu baxımdan İlham Əliyev qurucu lider, müzəffər sərkərdə və xalqımızın ən böyük arzularını gerçəkləşdirən şəxsiyyət kimi adını tarixə yazır.

Bu gün Azərbaycanda tariximizdə heç zaman olmayan bir birlik var: cənab Prezidentin simasında dövlət, xalq, ordu birliyi. Vətən Müharibəsi başlayan gün xalqımız sanki yenidən doğuldu: siyasi, etnik, dini mənsubiyyətindən asılı olmayaraq, yumruğa çevrilən monolit bir xalq. Bu xalqı birləşdirən vətənə sevgi və gücünü xalqından alan liderin olmasıdır. Xalq öz liderinin ətrafında sıx birləşib, ona sonsuz etimad və dəstək nümayiş etdirir. Çünki xalqımız əmindir ki, onun lideri nəyi necə, nə vaxt etmək lazım olduğunu yaxşı bilir. Bu gün bütün xalqımız cənab Prezidentin Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün bərpa olunması, müstəqilliyinin qorunması, gücləndirilməsi uğrunda apardığı mübarizəni yüksək qiymətləndirir və öz Prezidenti və Ali Bas Komandanı ilə qürur duyur.